

KÖZÉRDEK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK
legjutányosabb számításal, díjszabás szerint.

Felölös szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1035. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:

egész évre 10 kor., felévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

NÉPTANÍTÓKNAK,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

József kir. herceg

1833—1905.

Ma indul haza, aki míg oda volt, bárhol volt, mindég a — mienk volt. Hozza a szárnyas gözös dübörögve, reng a honi föld, mélyen hajolva bólogatnak a fák, amerre elrobog. De a míg máskor öröm kísérte minden lépését, arczok kigyultak, szemek ragyogtak, ma sötét gyász fogadja, szomorú némaság, fakó arcz, suttogó, alig hallható hang, könnyes szemek . . . Olyan szomorú ez az ország, mint egy nagy temető, — kiszakadt a magyar ember szívéből egy darab!

Hozzák haza a századok óta talán legelső: minden porczikájában magyar királyi herceget. Hol is pihenhetne édesdedebben, mint az ország szívében, kedves fővárosában, hű magyarjai között, akiket úgy szeretett, s akik áldják még a haló porát is . . . ? Ez a föld szülte, ennek a földnek élt, ez a föld takarja el nyugvó hamvait . . .

Hónapok óta kísérjük már agógóva haláltusáját, talán a mi imádságunk tartotta benne a nagy lelket ed-

dig is? Talán érezte, hogy még élnie kellene — mi értünk? s most kellene élni még csak igazán?! Mert a magyar szív dobogását, a magyar lélek csendes, nem tolakodó, de örökre hű szeretetét senki, senkisen tudta még a biborban úgy megérteni, vagy talán megérzeni, mint az a szent, nagy asszony, kinek szívében **nyolcszadik** tör volt a genfi gyilok és ő, a ki velünk örült, velünk vigadott, velünk szenvedett, velünk türt, velünk remélt . . .

Oh, hogy az ilyen verőfény csak századonként süt rá a magyarra és nem örökké tart!

De jön már . . . Ne lánson tehát könnyet a szemükben, úgy fájna ez neki. Hozzad, repítsd azért te szárnyas kerék vigan dübörögve, mintha nem is temetésre hoznád. Mert nem halott, a ki él, nem sir, nem temető a magyar népnek szíve, de maga a feltámadás, az örök élet, mert a kit befogad, magába zár, minden időnek végéig nem lézsen annak elmúlása.

Igen, nézzétek, éled már a halott, a mikor itt, az ismert honi tájakon viszik keresztül, — most robot be a — **halhatatlanságba**; üdvözetünk tehát inkább az **örökre élőknek** szól, könnyünk,

meleg részvétünk pedig azoknak, akik az ő szívével a mi szívünkhöz is hozzá-nőttek . . .

Boldogok azok, a kik mérhetlen fájdalommal a szívükben, egy egész nemzet könnyes szeméből merithetik a vigasztalásnak szent lelkét . . .

De hát a mi könnyeinket ki törli le?

B.

A szekszárdi rendezett tanács.

A szekszárdi rendezett tanács ügye, ha a Hiób híreknek hitelt lehet adni, most már csakugyan megfeneklett. Bár a belügyminiszter végleges döntése még nem érkezett le, az a hír tartja magát, hogy a miniszterium nem hajlandó Szekszárd óhaját teljesíteni, mert az anyagi garanciákat nem látja a várossá fejlődéshez s éppen ezért nem engedélyezi a rendezett tanácsot.

Megvalljuk, nem tudjuk a hirt ily formájában készpénzül fogadni. Lehetetlennek találjuk ugyanis, hogy odafent egyszerűen a negáció merev álláspontjára helyezkedhessenek akkor, amikor egy 16 ezer lakosu város boldogulásáról és jövőjéről van szó.

TÁRCZA

Mese.

A virág és a tölgy.

(Aurelio Bertola.)

Az erős, vén tölgy láttára
Könny jött a virág arczára:
— E hitvány fa koronája
Ősz végéig el nem hanyja
Haragos zöld leveleit
S én, ki keces színekkel itt
Most is pompázva ragyogok,
Alig élek rongy egy napot!
De a tölgy így nyugtatá meg:
„Gyöngéd dolgok a legszebbek.“

Olaszból: Kresmárik Pál.

Esterházy Bálint gróf Emlékiratai.*

Bármennyire is ismerjük már ma Franciaország fölötté érdekes történetét a XVIII. század második felében — úgy a politikai eseményeket, mint az akkori mozgalmas társadalmi életnek képét, — mindig nyereségnek kell tekintenünk, ha jó tollu, szellemes

* Erre a beütöket tolnamegyeieket nagyon is közérő érdeklő közleményre különösen is felhívjuk olvasóink figyelmét. A szerk.

s előnyös helyzetű szereplő egyéniség mémoires-jai kerülnek közközre.

Az a vastag kötet, mely most jelent meg a francia könyvpiacra,¹⁾ s amely Esterházy Bálint grófnak emlékiratait tartalmazza, reánk nézve nemesak azért érdekes, mert nagyon ügyes képét adja a francia állapothoz a forradalmat megelőző években; érdekes más okból is. Esterházy családjának megállapítása adja meg erre a feleletet. Esterházy Bálint, a mémoires szerzője, szepapja anyai ágon Bezerédj Pálnak s az ő birtokában maradtak meg az emlékiratok is, továbbá egy-két értékes, Esterházyra vonatkozó emléktárgy, melyekről még lesz szó. Bezerédj Pál — mint Daudet, az emlékiratoknak sajtó alá rendezője, ezen kor híres történetirója emliti bevezetésében — Apponyi Sándor grót ajánlatára a legnagyobb szívességgel bocsátotta rendelkezésére az összes nála őrzött, Esterházyra vonatkozó emlékeket s csak így vált lehetővé az emlékiratoknak az eredet in alapuló első teljes publikációja.

Esterházy Bálint unokája volt Esterházy Antalnak, a híres kurucz tábornagnak. Midőn ez Rodostóban meghalt (1722), fia Bálint-József Franciaországba ment, hol szívesen fogadták s csakhamar kiterjedt előkelő ismeretségre tett szert. Philippine Nougarede-del

¹⁾ Mémoires du Comte Valentin Esterhazy avec une introduction et des notes par Ernest Daudet. Paris, 1905.

kötött házasságából született 1740-ben Bálint, a mémoires szerzője.

A családnak vagyona nem volt, így a midőn 1743-ban Bálint apja meghalt, két kis gyermeket hagyván maga után, a legnagyobb szükség köszöntött be hozzájuk. A kis Bálint neveltetését a derék Bercsényi László gróf vállalta magára, aki őt egykoru fiával együtt katonának nevelte; ugyancsak Bercsényi járta ki azt is, hogy 1000 tallért utalványozzanak ki nyugdíjúl az özvegy részére.

Bálint Bercsényi legidősebb fiával Párisban tanul egy ideig, majd Lunéville-be költözik, ahol Szaniszló, a szerencsétlen sorsu lengyel király tartotta udvarát, akinek Bercsényi főlovászmestere volt.

A lunévillei kir. udvarban előkelő társaság gyűlt össze s gyakran megfordult ott Bálint is, akit élenksége, eszessége miatt csakhamar mindenki megkedvelt. Bár jó későn szánja rá magát emlékiratainak megírására (1798 és 1804 közt), mégis nagy szemléletességgel és élenkséggel adja elő érdekes ifjúkori élményeit, kalandjait.

A magyar huszár-vér benne volt, ha nem is nevelkedett magyar földön. Akkor érezte magát talán legboldogabbnak, mikor 1757-ben magához hivatja egy nap Bercsényi s tudomására hozza, hogy századosá lett fia ezredében. 17 éves és százados! Pár buzdító szót intéz hozzá Bercsényi ez alkalommal, s ezek még 30 év múlva is visszahangoztak fülében: „ . . . Fiam, soyez

De lássuk az ide vonatkozó törvényt tüzetesen: A községeknek rendezett tanácsu várossá alakulásáról az 1886. évi XXII. t.-cz. 150—151. §-a rendelkezik.

Az átalakulás kérdésében elvitázhatatlan döntési joga a belügyminiszternek van, miután előbb a vármegye közönségét meghallgatta, — de a 151. §. szerint, ha be van bizonyítva az, hogy:

a) ezen átalakulást a községi lakosok és birtokosok azon része kívánja, mely együtt a község összes egyenes államadójának felénél nagyobb részét fizeti;

b) hogy az ezen átalakulás folytán rájuk nehezedő kötelezettségek pontos teljesítésére elégséges szellemi és anyagi erővel rendelkeznek, **az átalakulás meg nem tagadható.**

Ugy tudjuk, az alaki kellékek betartottak, ami hiány volt pótolták. a miniszterium tehát, hir szerint, az anyagi erő elégtelen voltára hivatkozva akarja Szekszárd községet jogos kívánságának teljesítésétől elűzni.

Hogyan, egyszerre oly nagy arányokat öltöttek odafenn az ugynevezett „atyai“ érzelmek? pár évvel ezelőtt még az volt a szándék, hogy az összes ötezer lakoson felüli városokat is rendezett tanácsúvá alakítják át. Emlékszünk arra is, hogy mily nagy felháborodást keltett annak idején a miniszteriumban s onnan elterjedve a sajtóban, amikor néhány évvel ezelőtt az alföldi városok közül — egyik-másik — változott viszonyainál fogva nagy községgé akart visszafejlődni s most aztán, amikor Szekszárd egyszer már csakugyan jó utra tért — vagyis haladni akar — egyszerűen azt akarják a szemébe vágni, hohó, nem oda Buda — maradj ami voltál, mert te — szegény vagy!

Tudjuk, hogy sok minden nincsen rendén e földi világban s még az Úr házában is megesik, hogy a földhöz

ragadt szegény nem ülhet bele az első padba, mert az a gazdagoké — de hát arra még nem igen tudunk példát, hogy valaha Magyarországon, egy 16 ezer lakossal bíró városnak csupán csak azért tagadták volna meg rendezett tanácsu várossá való alakulását, mert anyagi javakban bizony nem igen dúsalkodhatik. — Mert ha ez áll s a gondoskodás ennyire megy, tessék igen sok rendezett tanácsu várost nagy községgé visszafejlőztetni, hiszen az említett törvény 158. §-a értelmében a magas miniszteriumnak ehhez talán még inkább joga van s tudunk legalább 30 olyan rendezett tanácsu várost, amelynek még annyi vagyona sincsen, mint Szekszárdnak.

Szerintünk tehát ezt a kérdést nem lehet ilyen egyoldalú nézőpontról elbírálni.

Az a fő: szükséges-e Szekszárdra a rendezett tanács, igen-e vagy nem?!

Mi, akik ennek a szerencsétlen városnak igazán elhagyatott állapotát, falusias elmaradottságát ismerjük, határozottan igennel felelünk. Így felelt a kérdés feltételekor az adózó polgárság felénél nagyobb része, sőt, ha akkoriban nem sietnek annyira a kérdés nyélbe ütésével, az adózók 75—80 százalékaival alá lehetett volna íratni a rendezett tanácsot kérő folyamodást. De a szükségesség mellett nyilatkozott Tolnavármegye törvényhatósága s a külön is megkérdezett főispán, most tehát Szekszárdot jogos kívánságától elűzni **csakis ürügyek**, de nem komoly okok alapján lehet. Elvégre a lakosság, amikor a rendezett tanácsot kérelmezte, tisztában volt vele, hogy ebből több pótlódó háramlik majd rá. Hogy aztán 5 vagy 10%-kal több lesz ez a pótlódó, most már teljesen mellékes, mert ezzel szemben más oldalról meg szintén nem kiesinyelhető anyagi előnyök kecsesgetnek. Egy város fejlődése, jövő nagysága forog itt kérdésben, kiesinyes okok s amint hirlük **személyi**

tekintetek nem késleltethetik s nem akadályozhatják meg Szekszárd boldogulását, mert hogy boldogulni, fejlődni csakis a haladás útján lehet, ez elvitázhatatlan tény.

Tömörüljenek tehát össze Szekszárd faluságra kárhoztatott városának minden rétegű, rendű, állásu elemei; ne engedjék magukat megtévesztetni józan felfogásu polgártársaink a sok rosszakaratu híresztelésekkel, nagy adóval való ijesztgetésekkel, tartsanak ki a város érdekében való küzdelemben továbbra is. Ideig-óráig lesz csak meddő ez a küzdelem, Szekszárdot haladásának s így lételének feltételétől elűzni egyáltalán nem szabad, de nem is lehet.

Fel tehát, győzzük meg az ugy látszik egyoldalulag informált miniszteriumot. Főispánunk s a vármegye közönsége a legjobb indulattal vannak igazságos ügyünk iránt, de ha az ő szavuk nem volna elég, egy hatalmas deputáció útján is adjuk tudtára s ha jobban tetszik demonstráljunk vele: hogy annyira rövidlátók még sem vagyunk, mint ahogy odafent hiszik s más egyébről is van itt szó, mint hogy: ki legyen a — **polgármester...**

Tolnavármegye elemi népiskoláinak tannyelve 1895—1905.

Tolnavármegye népiskoláinak tanügyi adatait a kir. tanfelügyelő, a fennálló miniszteri rendelet értelmében köteles évről-évre az egyes iskoláktól bekivánni, a bejött adatokat feldolgozni és a róla készített főkimutatásokat az év végén a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztetni.

Ezekből az összegyűjtött kimutatásokból 10 esztendővel ezelőtt még nem valami felemelő adatokat olvashattunk ki, kivált a magyarosítás ügyére vonatkozólag, hiszen 1895-ben az elemi népiskolák száma Tolnavármegyében 228 volt és ezekben csakis 152-nél volt tisztán magyar a tannyelv, míg 22 iskolánál német, 3-nál szerb, 49-nél német-magyar és 2-nél szerb-magyar.

Bizony szomorú állapotok voltak ezek. Magyarország szívében helyt foglaló közsé-

toujours un *igaz magyar*, (veritable Hongrois) et un *vitéz katona* (brave huszar).“ Emlékiratainak egy más helyén említi, hogy Beresényi sohasem hívta másképp, mint „*Fiam*“ s azt akarta, hogy Bálint így szólítsa „*atyám uam*“ (sic!).

Mint századosnak ezredénél kellett tartózkodnia. Életének kevésbé érdekes szaka kezdődik ekkor s ennek nyomát megtaláljuk memoire-jaiban is: fárasztó ez a rész a hadjáratoknak leírása, a számos hely s személynév miatt. Változatosságot önt bele azonban közben tett utazásainak s a szalonokban elért hódításainak elmesélése.

A katonai rangfokozatban nagyon gyorsan emelkedik: 1764-ben már colonel d'un regiment de son nom, pedig alig 24 éves, 1770-ben pedig brigadier et chevalier de Saint Louis. Gyors előmenetelét nem szabad egyedül Beresényi támogatásának betudnunk, inkább személyes kiválóságának. L'activité! tevékenység! ezt ajánlja főleg gyermekeinek s ezt tekinthetjük nála is gyors emelkedése rugójának.

Életének mozgalmas korszaka, nagyobb szereplése 1770 után kezdődik; ezeket az éveket azonban az anyag bősége miatt részletesebben nem tekinthetjük át. Elég világos képet nyerünk életének további folyásáról, ha azt a viszonyt nézzük közelebbről, ami XVI. Lajos, Marie Antoinette és Esterházy, majd később Katalin cárnő és közte fennállt; evvel egyszersmind eljutunk élete végéig.

Első találkozás a későbbi királynéval 1770-ben történt; Esterházyra bízták ugyanis

azt a feladatot, hogy a dauphin arcképét elvigye jegyesének, Marie Antoinettének Bécsbe. „Et-től kezdve egész életén át nem szűnt meg (Marie Ant.) kitüntetni kegyével, aminek állandó bizonyosságait szolgáltatva majdnem egészen 1792. aug. 10-ig“ — írja Esterházy.

Hogy ez valóban így is volt, legjobban bizonyítja feleségével és magával a királynéval folytatott levelezése.

Esterházy 1784-ben nősült meg; neje d' Hallweil Franciska 25 évvel volt fiatalabb nála, ez a korkülönbség azonban nem hatott zavarólag boldog családi életükre, aminek csak Esterházy halála vetett véget. „Vele kiadott életem boldogsága“ írja ekkor a grófnő.

Esterházy sokat volt távol a családi tűzhelytől; hogy némileg enyhítse a távollét györelmeit, gyakran kereste fel levéllel otthon maradt „chère Fanny“-ját. Mémoires-jának kiészítése szempontjából bir nagy fontossággal ránk nézve ezen levelezése, mert abban sok érdekes dolgot hallgat el vagy csak pár szóval érint. A királyi párhoz való viszonyát is levelezéséből ismerhetjük meg legjobban.

Rendes dolog, — mint leveleiben olvashatjuk — hogy a királyllys a királynéval megy vadászatra, látogatásokra, sétakocsizásra; a királyné felajánlja páholyát Esterházy nejének, s már számos ily apró figyelmességgel tünteti ki Esterházyékát. Ritka levél, melyben fel ne említené Esterházy, hogy a királyné a legkegyesebben érdeklődött neje hogyléte iránt.

Marie Antoinette és Esterházy levele-

² Ezen a napon kísérték a Templebe a kir. párt.

zéséből csak három levél maradt meg; az a körülmény azonban, hogy Mária Terézia gyakran adott kifejezést amiatt való elégtelenségének, hogy leánya „evvel a piperkőz Esterházyval levelez, ami nagyon lealázó“, bizonyítja, hogy sűrű levélváltás folyt köztük. Mária Terézia nem tudta megbocsátani Esterházynek, hogy őse részt vett a felkelésben, vagy ha meg is bocsátotta, el nem feledte soha. Egy ízben, midőn a bécsi udvarba küldték Esterházyt, így nyilatkozott: „Esterházy semmiképp sem való arra, hogy ide küldjék, családja nem előkelő s őt úgy tekintik mindig mint menekültet.“

A királynétől megmaradt három levél mindegyike rendkívül érdekesen világítja meg a köztük fennálló viszonyt. „Nincs az egész világon őszintébb barátnője, mint én“ írja az egyikben. Az utolsó levélben, mely 1791. szept. kelt, egy gyűrűt küld Esterházynek.³

A királynének az Esterházy család iránt viseltetett érdeklődésben osztozott XVI. Lajos is; fényes bizonyossága ennek az a kis levél, melyet 1786-ban, fia születésekor kapott Esterházy:

„Örömmel értesültem, hogy a Maraisben egy kis huszár született s hogy az anya és a gyermek jól érzik magukat. Kérem az apát, fogadja üdvözlétemet.

Egy versaillesi lakos.“

³ Ez a gyűrű s egy kis himzett táská (a királyné ajándéka) Bezerédj Pál birtokában van, Marcassinnek, a királyné kedvenc kutyájának, képével együtt, melyet 1782-ben ajándékozott Esterházynek.

gek lakói még az iskolában sem hallhattak magyar szót, azok, akik magyar kenyeret ettek, hazánk szabadságát és számtalan előnyeiket élvezték, nem tudtak magyarul. Kellett tehát valaminek történnie, hogy ezen idegenajku lakóknak a magyar nyelvtől való ellen-szenvét meggyőző érvekkel valaki megtörje s lelkükre beszéljen, hogy nem anya-nyelvük elvételéről van szó, csupán csak annyit vár és remél tőlük az ország, hogy ennek a nyelvét is tudják s szívesen beszéljék s ér-zésben is kifogástalan magyarok legyenek.

Akkor még nagyon is fel kellett erre hivni figyelmüket idegenajku iskoláink hazafias elnökeinek és tanítóinak is, mert bizony addig a magyarosítás terén mindenféle édes kevés történt.

A miniszterium figyelme tehát olyanra irányult, aki e téren kipróbált, igazi derék, erős hazafi, ki tenni tud, ki fáradhatatlan buzgalommal, kitartással, lelkesedéssel működik, ki nem ijed meg az eléje gördülő akadályoktól, hanem szívére tekint és legyőz mindent. Így esett odafenn a választás *Tihanyi* Domokosra, Tolnavármegye jelenlegi kir. tanfelügyelőjére, kinek munkássága és erős hazafisága a miniszteriumban ismeretes volt. Rabizták tehát Tolnavármegyét.

E megbízásnak *Tihanyi* Domokos azóta fényesen megfelelt. Ha más nem, elég bizonyítéka az az újabb kimutatás, a melyet a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter 10.945/1905. számú rendeletével csak most kívánt be a tanfelügyelőtől.

A beérkezett iskolaszéki elnöki jelentések szerint 239 elemi népiskola van Tolnavármegyében, nem számítva ide a gazdaságit, az iparostanonez, a polgári iskolát és az óvintézeteket. S e kimutatásból kitűnik, hogy a 239 iskola közül 233-nak tisztán magyar a tannyelve, csakis 6 iskoláé más. Ezen 6 iskola a következő: 1. A bonyhádvarasdi rk. iskola, melynek tannyelve magyar-német, de azért magyarul tanítják benne az olvasást, írást, számtant, földrajzot, történelmet, természetrajzot és a beszéd-értelemgyakorlatot. 2. A dunakömlödi rk. iskola, tannyelve német-magyar. Itt minden tantárgy magyarul is tanítatik. 3. Az alsónánai gör. kel. Itt a tannyelv magyar-szerb. Magyarul tanítanak olvasni, írni, számolni és magyarul tanítják a földrajzot. 4. A bátaszéki gör. keleti. Tannyelv magyar-szerb. Magyarul tanítják az olvasást, az írást és a számtant. 5. A medinai gör. kel. Tannyelv szerb-magyar. Magyarul tanítják az olvasást, írást és földrajzot. 6. A szálkai gör. kel. Tannyelv szerb-magyar. Magyarul tanítják az írást, olvasást és beszéd-értelemgyakorlatot. Az első és második

Ez pedig nem volt más, mint maga a király!

1791-ben Szent-Pétervárra küldik Esterházyt. Katalin kegyét itt a legteljesebb mértékben sikerült megnyernie, s a csárna számos kitüntetéssel halmozta el. Fényes bizony-ságát adta ennek már 1792-ben, mikor Esterházy kis 7 éves fiát cornette-nek nevezi ki lovas-testőrségébe, majd 1795-ben, mikor az orosz-lengyelországi lukai birtokkal adományozza őt meg.

I. Pál azonban már nem osztozott elődjének Esterházy iránt táplált jóakarataiban; s nem sokára megfosztja lukai birtokától, sőt felmenti francia követi tisztjétől is. Később, hogy veszteségeiért kárpótolja őt, a galicziai Grodeck birtokával ajándékozza meg.

Ez utóbbi eseményeket emlékirataiban csak pár szóval említi s az 1796. évvel le is zárja visszaemlékezéseit. 1797-ből maradt egy levele, melyet XVIII. Lajoshoz intézett s ebből tudhatjuk meg részletesebben oroszországi szereplésének végső aktusát.

1797-től kezdve teljesen visszavonult életet él családja körében Grodeckben, halála napjáig, mely 1805. júl. 23-án következett be. Két gyermeke maradt: Bálint és László, Bálint 1838-ban halt meg, László pedig, utolsó férfi-tagja az Esterházyak ezen ágának, 1876-ban. Leánya, akit Murray gróf vett nőül, Bezerédj Pálnak lett nagyanyja.

—b—f.

iskola tannyelve könnyen tiszta magyar lehetne, míg a 3—6-iké már nehezebben. Az intézkedések meg vannak téve. Így a bátaszéki gör. kel. tanítóknak be kellett adni nyugdíjaztatási kérvényét. A medinai tavaly mozdították el. Reméljük azért, hogy e 6-nak tannyelve is rövid idő múlva tiszta magyar lesz.

A haladás tehát óriási. Tekintettel arra, hogy több magán és felekezeti iskola megszűnt, az iskolák emelkedésében mégis 11 szaporulat mutatkozik. A tannyelv tiszta magyarsága pedig emelkedett 81 iskolánál, ami nagyon szép és nem várt eredmény.

Együtt tett *Tihanyi* 10 év alatt. És ez elég nagy nehézséggel járt, mert az alábbi tiszta erős német községek iskoláinak tannyelvét tisztán magyarra tenni nem könnyű feladat volt. Ezt köszönheti a lelkes iskolaszéki elnökök és tanítók segítségének, kik örömmel tettek eleget lelkes felhívásának.

Igazán bámulatra méltó siker, hogy Csibrákon, Mucsán, Bikácson, Németkéren, Györkönyben, Alsónánán, Bátaszéken, Mőzsön, Várdombon, Beleskán, Diósberényben, Duzson, Felsónánán, Keszőhidegkúton, Kalazón, Kétyen, Kistormáson, Murgán, Nagyszékelyen, Szakadátton, Szárazdon, Varsádon, Páriban, Aparon Apátiban, Belaczon, Bonyhádon, Börzsönyben, Czikón, Grábócson, Hanton, Izményben, Kisdorogon, Kismányokon, Kaskadon, Ladományban, Lengyelen, Majoson, Mórágyn, Mőcsényben, Mucsán, Nagyvejkén, Szálkán, Tevelen és Závodon, ezen erős német községekben tisztán magyar a tannyelv. Könnyebb volt magyarra tenni a tannyelvet Kocsolán, Kurdon, Tolnán, Gyöngkőn, Hőgyészen, Udvariban, Györén, Kisvejkén, Mázán, Tabódton, Váralján és Zombán, mert itt magyarul vegyes ajku lakosság volt, de ezért ezen községekben is sok fáradságba került okkal-móddal megkedveltetni és minden ízében magyarra tenni a nyelvéhez szigoruan ragaszkodó németeket.

Elhanyagolt mezőkön kellett tehát Tihanyinak uttörő munkát végezni, de ritka nagy munkaképessége, önálló gondolkodása, erős adminisztratív tehetsége, erős keze, lelkes hazafisága megjavította vármegyénk népoktatási viszonyait.

Igazán jó lélekkel mondhatjuk el ma is azokat a lelkes sorokat, amelyeket jeles poétánk *Sántha* Károly irt *Tihanyi* Domokoshoz ezelőtt 5 évvel, amikor a vármegye közönsége érdemes tanfelügyelőjét jubilálta:

Hizelgő szóra — ezt mint férfi vallom —
Sem ünnepezt, sem költő nem szorult;
E dal nem Tőle édesül-e vajjon?
S nem méltó, Néki nyujtunk koszorut?
Nem is mi nyujtjuk ezt — egy égi Nemtő,
Hazánk Nemtője nyujtja ezt Neked;
Áldjon meg az a jóságos Teremtő,
Aki hozzánk vezette léptedet!

V Á R M E G Y E.

A közigazgatási-bizottság ülése.

Tolnavármegye közigazgatási-bizottsága e hó 14-én tartotta június havi ülését gróf *Széchenyi* Sándor főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: *Döry* Pál alispán, *Simontsits* Elemér főjegyző, *Kurz* Vilmos árv. elnök, *Tolth* Ödön tiszti ügyész, Dr. *Hangyel* Ignác tiszti főorvos, *Tihanyi* Domokos kir. tanfelügyelő, *Podhoránszky* Géza műszaki tanácsos, *Fink* Kálmán pénzügyigazgató, *Krcsmárik* Pál főügyészi helyettes, *Bernrieder* József, *Jeszenszky* Andor, *Kovács* S. Endre, *Órffy* Lajos, *Perczel* Dezső, *Perczel* József, *Török* Béla és *Wosinsky* Mór bizottsági tagok. — Az ülésre beterveztett jelentésekből kiemeljük a következőket:

Közoktatásunk. *Tihanyi* Domokos kir. tanfelügyelő az elmúlt hónapban 113 tanteremben elhelyezett 35 iskolát és 9 óvóintézetet látogatott meg; a tanításban elért eredmény jeles és kielégítő. A tapasztalt kisebb mérvű hiányok iránt a helyszínén saját hatáskörében intézkedett,

Közegészségügyünk. *Hangyel* Ignác

tiszti főorvos jelentése szerint május hónapban a közegészségi állapot kedvező volt, járvány nem uralkodott s a halálozás is kevesebb volt; a hevenyfertőző betegségek közül csupán a kanyaró mutatkozott nagyobb számban. Járványos agy-gerinczagylob 6 esetben lett bejelentve, de ebből kettő más betegségnak bizonyult, — a többi négy nyakszirtmerevedés halállal végződött — újabb esetek nem fordultak elő. Élelmi és élvezeti czikkéket 54 esetben, közhelyeket 37, — iskolákat és óvodákat 48 esetben vizsgálták meg. — A dajkaságba adottak száma Pinczehelyen 71, Böleskén 209, Dunaföldváron 115, Madocsán 52, Pakson 36, Dombóváron 57.

Kórházügy. A szekszárdi Ferenccs közkórházban múlt hóban ápoltak 481 beteget. Ezek közül elbocsájtottak gyógyultan 103, — javultan 61, — gyógyulatlanul 19 beteget, meghalt 8 egyén.

Közadózás. *Fink* Kálmán kir. pénzügyigazgató jelentése szerint május hóban elintézték 2908 ügydarabot, 243 illeték kiszabást, 992 drb. kataszteri ügyet, 16 házadómentességet, 4 drb. fizetési halasztást. — Állami egyenes és közvetett adóban befolyt 518, 962 kor. mely a múlt év hasonló időszakához képest 244,176 kor. 77 fillérrel kedvezőtlenebb. A juhé-pusztai, simontornyai és biritói szeszgyárak működésüket beszüntették.

Közutaink. *Podhoránszky* Géza műszaki tanácsos, az államépítészeti hivatal főnökének jelentése szerint az állami és törvényhatósági uthalózat állapota kielégítő; a szekszárdi vasúti állomási közutnak kiskőburkolattal leendő ellátására és a dombóvári átkelési szakasz kiépítésére szükséges műszaki műveletek már elkészültek s jóváhagyás végett már be vannak a közig. bizottsághoz terjesztve. A beruházási kölcsönből eddig engedélyezett utak építése valamint a többiek közigazgatási bejárása folyamatban van.

Közgazdaságunk. *Sass* László vármegyei közgazdasági előadó jelentése szerint általában igen ürvendetes a mezőgazdasági termények állása s nemcsak a növények biztatnak jó szemterméssel, hanem a természetes és mesterséges kaszálók is kiváló jó termést ígérnek. A gabonaneműek, különösen az őszi buza vármegyénk egész területén igen jól áll, rozsdá csak helyenkint és az is lefelől mutatkozik. Az őszi rozs virágzása igen jól sikerült, szép kalászt hozott, jó termést ígér. A tavaszi árpa már mindenütt kihányta kalászát, sűrű és magas; gazdáink szép reménnyel tekintenek fejlődése elé. A zabvetések kifogástalanok, bár sok helyen a vad repceze ellepte. A tengeri mindenütt jól kelt ki és szépen fejlődik. A burgonya jól áll és most virágzik, kapálása befejeztett, töltőgetése meg folyik. A szőlő általában jól áll, bár a hazai szénkénnel fentartott szőlők visszaestek. A homoki szőlők sok helyen megsínylették a téli nagy fagyot, azt lehet mondani, hogy 20—30% kal kevesebb termés várható a tavalyinál. Állattenyésztásunkra a kedvező takarmánytermés és a jó legelők jótékonyan hatottak. A munkaviszonyok kielégítőek, bár a munka nagyon összetorlódott. Az esetben, ha az aratásig normális időjárásunk lesz, vármegyénkben nagyon szép termésre van kilátás.

Állategészségügyünk. A törvényhatósági állatorvos jelentése szerint, az állategészségügy a múlt hónapban a sertésvész nagyobb elterjedése miatt kedvezőtlenebbre fordult.

Közbiztonság. A kir. ügyész jelentése szerint a kir. törvényszéki fogházban május hóban volt fegyházra ítelt 2 egyén, börtönrre 60, fegyházra 18, vizsgálati fogságban 21, fellebbezés alatt 10, összesen 111 egyén, a rabkórházban ápoltak 6 egyént, ezek közül felgyógyult 2 egyén, feltételes szabadságra bocsátottak egy egyént.

A völgyeségi árok kitisztogatása.

Tolnavármegye közig. bizottsága e hó 15-én többek között egy nagyon is fontos gazdasági érdeket érintő ügyben hozott határozatot. Az ugynevezett völgyeségi árok, amely fenn

Nagymányoktól, illetve Nádasdtól kezdve 30900 méter hosszban, tehát Nagymányok, Kismányok, Hidasd, Nádasd, Czikó, Bonyhád, Döröpatlan, Kisdorogh, Kokasd, Zomba, Szekszárd határain keresztül vezet a Sióba való ömlésig, esős esztendőben rengeteg károkat okoz, mivel előnti és iszapolja az említett községek széna és más termését. A szekszárdi érdekeltség kérésére a földművelésügyi miniszter már pár év előtt elrendelte az említett árok kitisztogatását s utasította a székesfehérvári kulturmérnöki hivatalt, hogy a terveket készítse el. A kulturmérnöki hivatal pár évi munka után el is készítette a költségvetést s az árok kitisztogatási költséget 107476 m³ földmunka után 60000 koronára irányozta elő. Megalakították az érdekeltséget s az előirányzat szerint egyes községek s következő arányban járulnak a kitisztogatás költségéhez.

Szekszárd	314	kat.	hold	758	öl ²
Zomba	178	"	"	430	"
Kokasd	410	"	"	948	"
Kisdorogh	84	"	"	1057	"
Döröpatlan	288	"	"	732	"
Bonyhád	856	"	"	1269	"
Czikó	161	"	"	1226	"
Nádasd	200	"	"	1250	"
Hidasd	305	"	"	1463	"
Kismányok	104	"	"	713	"
N.-mányok	85	"	"	201	"

Összesen 2991 kat. hold 457 öl²

után. A munkálat végrehajtásával a völgyeségi járás főszolgabíróját bízták meg, még pedig egy, hogy a veszedelmes árok kitisztítását egy év alatt meg kell kezdeni s két év alatt befejezni. Az érdekeltek kötelesek a költség 1/3-át a jogerősség után 60 nap alatt, a többit pedig a munkálat folyamán, a felszólítás után 30 nap alatt befizetni.

Ezt a határozatot azonban a nádasdi, czikói, bonyhádi, hidasdi érdekeltség, továbbá Fritsi János kakasdi lakos és társai, továbbá a Pesti Malom Részv.-Társ. érdekeltejei, úgy gróf Pejacsevich Tivadar, részint a kivétési arány, részint a hidak átalakításának költségei miatt megapellálták.

A közigazgatási bizottság azonban csak Fritsi János kérelmét találta teljesítendőnek, egyébként pedig jóváhagyta az elsőfokú határozatot, amely egy vasos kötetet tesz ki s csak a kinyomása 625 korona 25 fillérbe került, így van hozzá remény, hogy ennek a gazdaságilag sok kárt okozó ároknak kitisztítása és szabályozása egyszer már a megvalósulás stádiumába jut.

HIREK.

— József kir. herceg elhunyt.

József kir. herceg elhunytának híre kedden, a reggeli órákban terjedt szét Szekszárdon. A szomorú hír, bár el volt készülve reá mindenki, megdöbbenést keltett. Nemsokára az összes középületekre kitétték a gyászlobogót, azóta Szekszárd külsőleg így gyászolja a nagy halottat. Temetésén vármegyénket Széchenyi Sándor gróf főispán, Döry Pál alispán s még egy felkérendő vármegyei bizottsági tag fogja képviselni.

— **Az érettségi vizsgálatok.** A szekszárdi főgimnáziumban dr. Kuthy József czimzetes főigazgató elnöklésével esütörtökön és pénteken folyt le a szóbeli érettségi vizsgálat. A vizsgálat eredménye igen kedvező, amennyiben egy kivételével, aki visszalépett, mind a tizenhárom jelentkező megfelelt. Jól érettek lettek: Parrag Ottó, Pekl Pál, Szondy István. Egyszerűen érettek: Braun Viktor, Fáy Henrik, Györfő Jenő, Kesserü Zoltán, Lovinusz József, Müller János, Nyáry Andor, Sonner Jakab, Sternfeld József, Várkonyi István.

— Doktori diploma — eljegyzéssel.

Geiger Valéria, Geiger Gyula volt szekszárdi ügyvéd és lapszerkesztő szép tehetségű leányát, ki a tanári pályára készült, e hó 24-én avatják fel a budapesti tud. egyetemen filozófiai doktorrá. Ez a doktorrá avatás érdekes már csak azért is, mert ugyanezen nap délutánján a doktorrá avatott kisasszonynak menyasszonnyá való avatása is megtörténik a budapesti Wlassics-gimnáziumban, amely

nek Geiger Valéria egykor növendéke volt. Ekkor lesz eljegyzése dr. Dienes Pál fővárosi tanárral, ki már a múlt évben letette a doktorátust, de hogy menyasszonyával egyszerre avassák fel, szintén e hó 24-ére halasztotta felavattatását. A boldog menyasszony egyelőre nem sok hasznát veszi doktori diplomájának, mert állást nem vállal, de mint író érvényesíti tehetőségét. — Szóval az élet a leg tudósabb egyetem, mert nem csak doktori diplomát — de a doktorság mellé férjet is ad. — Adjon zavartalan boldogságot is!

— **Halálozás.** Hoffmann Sándor szekszárdi alapítványi főerdész nagy anyjának özv. Hoffmann Sándornénak szül. Renner Erzsébetnek elhunytával súlyos csapás érte. A köztisztelőben állott urinőt, életének 72. évében váratlanul jött szívzselhűdés ölte meg. Temetése általános részvét között e hó 15-én volt Gyertyánligeten. Családjá a következő gyászjelentést adta ki elhunytáról: Alulírottak mélyen megszorodott szívvel tudatjuk felejtethetetlen jó anyánk és nagyanyánknak özv. Hoffmann Sándorné szül. Renner Erzsébetnek élete 72-ik évében, hosszas betegség után szívzselhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 15-én délután 3 órakor fognak az ágost. hiv. ev. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra helyeztetni. Gyertyánliget, 1905. június hó 13. Béke lengjen porai felett! Pleuka Antalné szül. Hoffmann Irma, dr. Terray Lajosné szül. Hoffmann Ella, Hoffmann Dezső, Tarnay Józsefné szül. Hoffmann Erzsébet mint gyermekei. Hoffmann Sándor, Ocsárd Karolyné szül. Hoffmann Erzsébet, Csopor Istvánné szül. Hoffmann Malva, Hoffmann Jenő, Tarnay Zoltán, Tarnay Katicza mint unokái. Pleuka Antal, dr. Terray Lajos és Tarnay József mint vejei.

Wéber János farkasvölgyi bérlőt és nejét nagy fájdalom érte, Rózsika nevű kis leánykájuk korai elvesztésével. A gyászba borult szülők a következő gyászjelentést adták ki kis halottjuk elhunytáról: Ifj. Wéber J. és neje Krticzka Ilona úgy saját, mint gyermekei Jani és Margitka és a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk szeretett drága kis gyermeküknek Rózsikának egy éves korában hosszas szenvedés után, folyó hó 8-án d. e. 12 órakor történt gyászos elhunytát. Angyalunk hült tetemei folyó hó 9-én d. u. 5 órakor fognak beszentelteni és a zombai rk. temetőben örök nyugalomra tétetni; az anyalmise pedig 10-én reggeli 8 órakor fog az Úrnak bemutatni. Áldás és béke lengjen drága kis halottunk porai fölött. Farkasvölgy, 1905. június hó 8-án.

— **Felhívás.** Guhr Márton iglői főgimnáziumi tanár f. hó 25-én ünnepeli tanári működésének 40-ik évfordulóját. Kérjük mindazon helybeli és tolnamegyei urakat, kik nevezett tanár növendékei voltak és az ezen alkalommal küldendő üdvözlőhöz hozzájárulni kívánnak, sziveskedjenek erről bennünket f. hó 22-ig értesíteni. Szekszárd, június hó. Rácz József pénzügyi számvizsgáló, Ács Lipót, dr. Bartal Kornél főgimnáziumi tanárok.

— **Házasságok.** Csütörtökön tartotta esküvőjét Budapesten Müllweg Dénes, a tolnai uradalom pénztárosa Altdorffer Anna kisasszonnyal, Altdorffer Lipót kajmádi urad. intéző hűgával. — Vasárnap d. u. a szekszárdi belvárosi plébánia templomban Grószbauer Béla, esküdött örök hűséget Hivert Karolinnak, Hivert Ignác iparos leányának.

— **Selyemtenyészési fordító.** Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott a szekszárdi központi selyemtenyészési felügyelőséghez dr. Abay János nyug. albirót az idegen nyelveken szerkesztendő iratok fordítójává nevezte ki.

— **Eljegyzés.** Mehrfels Lajos, dr. Káldi Gyula szekszárdi kir. közjegyző irodavezetője eljegyezte Tolnáról, Schweitzer János tolnai birtokosnak, Schweitzer József pápai praelatus, cz. apát, kalocsai kanonok fivérének leányát Mariskát.

— **Köszönet.** A szekszárdi ev. ref. olvasó-kör választmánya az általa rendezett műkedvelői előadás tiszta jövedelméből a veze-

tésem alatt álló ovoda és gyermekmenhely javára 15 kor. 75 fillért juttatott, mely kegyes adományért ez uton hálás köszönetemet fejezem ki. Döry Pálné.

— **Szerenád.** A „Szekszárdi Katolikus Legényegylet“ tagjai Stokinger János világi elnökkel élükön és Egrgy Béla tanító kar-nagy vezetésével serenáddal tisztelték meg névünnepe előestélyén Wölffel Ferencz segéd-lelkészt, az egylet közszeretében álló elnökét.

— **Pénztárvizsgálat.** A szekszárdi kir. állampénztárnál tegnap és tegnapelőtt pénztár-vizsgálat volt, melyet Máthás Kálmán pénzügyigazgatósági számtanácsos vezetett megfelelő segédekkel.

— **Rajzkiállítás.** A főgimnáziumi rajzkiállítás f. hó 18-tól 25-ig minden nap d. e. 10—12 óra között és d. u. 5—7-ig az intézeti tornacsarnokban megtekinthető.

— **Vadászbérletek.** A szekszárdi mk. tanulmányi uradalomhoz tartozó erdőkben gyakorolható vadászati jognak f. évi július elsőtől számított 6 évre újlag történt bérbeadásánál következők vették ki a vadászatókat: A szekszárdi és grábóczi hegyierdőt Szlankovány János 760 kor. évi bérrel, az ösényi hegyi erdőt Schindler József szálkai főerdész 360 kor. évi bérrel, a Duna erdők bárányfoki részét Fónagy József 1000 kor. évi bérrel, a Duna erdők péterházi részét Bezerédj Pál 400 kor. évi bérrel. Összes bér tehát 2510 kor., eddigi bér volt 1806 korona.

— **Adakozások a protestáns árvaház javára.** A szekszárdi ev. református konfirmáció alkalmával a református hitvallásban megerősített fiúk és leányok megemlékeztek az árvákról is és a protestáns árvaház javára adományoztak: Herezeg József 60 fill., Hoff Ilona 2 kor., Boeskor Imre 10 fill., Szabó Sándor 60 fill., Jeresák Lujza 40 fill., Varga Ilona 20 fill., Kaczenbach Béla 60 fill., Török Juliska 60 fill., Győre Sándor 60 fill., Csiba János 60 fill., Tucsni Pál 60 fill., Szabó Erzsébet 60 fill., Halmai Ilona 60 fill., Szász Erzsébet 40 fill., Csizmadia József 60 fill., Majsai István 20 fill., Schultheisz Menyhért 20 fill., Töttös Pál 20 fill., Kis István 60 fill. Összesen 10 korona 90 fillért.

— **Református iskolavizsgák.** A szekszárdi ev. református népiskolában az idej záróvizsgálatokat e hó 4-én tartották. Valamennyi osztály tanulói a szép számmal megjelent szülők és érdeklődő közönség előtt okosan feleltek s tudásuk Rácz Gyula kántor-tanító, Ráczné Launderer Laura tanító és Szabó József tanító urak kiváló érdeműl tudható be. A jól sikerült vizsga eredményéhez képest jutalomkönyvet kaptak: Mohai László, Nagy Sándor, Kocsis József, Töttös Pál, Csötönyi Ferencz, Ónodi Imre fluk és Csötönyi Juliska, Csötönyi Róza, Cs. Szabó Juliska, Batai Juliska, Kocza Éva, Ónodi Juliska, Majsai Anna leánytanulók.

— **Égi tűnemény.** Szekszárdon pünkösd vasárnapján este 8 óra 34 perczkor égi tűnemény volt látható az ég északkeleti részén. Hozzánk nagyon közelvönek, nagyságra mintegy 3 □-méternyinek látszott, színe egész fehér és két részben vörös sárgás tűzhöz hasonló jelek voltak benne. 9 óra 17 perczkor eloszlott teljesen. Az égi tűnemény Szekszárdon is látható volt. Az égboltozat északkeleti részén vörös tűzfény gyulladt ki, melynek alakja a meander szalagéhoz volt némileg hasonló, ezen alakot azonban többször változtatta. A tűnemény tíz percznél tovább tartott és vörösségéből veszítve, mindinkább elhalványult, míg végre teljesen eltűnt. Természetesen tömérdek bámulója akadt és igen sok érdekes megjegyzés, babonás félelem hangzott el az „üstökös“-sel kapcsolatban. A tűneményt tán teljesen megmagyarázza a Magyarokanizsáról jövő azon hír, hogy a község felett nyugatról északra emberfej nagyságu meteor futott le. Különben róla Fejes Zsigmond, az ó-gyallai csillagvizsgáló második adjunktusa a következőket írja: Június 11-én este 8 óra 31 perczkor a peesérbajmoki országuton (Bács-Bodrogvármegye) rendkívül fényes tűzgolyó észleltem, a mely az Oroszlán- és a Nagy-Gönczöl-csillagképek között körülbelül északi irányban haladt és 15 fok magasságban kialudt. A tűzgolyó korongjának látszó nagysága körülbelül fél-

hold átmérő volt és hosszú, fényes nyomot hagyott maga után. E nyom kezdetben egyenes szalag volt, majd szabálytalan görbe alakot öltött; három percz múlva már csak egy jó 10 fok hosszú, másfél fok széles, meglehetősen szeszélyes alaku fénylő felhő maradt meg, a mely idővel még darabokra is szakadt. E világító felhő eltűnésére teljes 15 percz kellett. A tüzgolyónak zaját nem hallottam sem én, sem más megfigyelők, a kiket Bajmokon megkérdeztem. Valószínű tehát, hogy igen magasan járt s így egész déli Magyarországon megfigyelhetők.

— **Küldöttség a fő és alispánnál.** E hó 14-én mintegy 140 tagból álló küldöttség tisztelt Szekszárdon *Széchenyi Sándor* gróf főispánnál, hogy a völgyeségi járásban megüresedett szolgabírói állás betöltésénél jóakaratu támogatását kinyerje *Becht Ödön* tb. szolgabíró részére, ki most ott mint helyettes szolgabíró általános megelégedésre működik. *Perczel Dezső* bemutatva a küldöttséget a főispánnak, pár szóval azt hangoztatta, hogy az előterjesztendő kérelem, a járás egyhangu határozatát képviseli s átadta a szót dr. *Schwetz Antal* ügyvéd, bizottsági tagnak, ki hosszabb beszédben kérte a főispán jóakarátát s támogatását. *Széchenyi Sándor* gróf főispán a küldöttséget előzékenyen fogadta, utalt rá, hogy a megéjtett hivatalvizsgálatok alkalmával alkalma nyílt *Becht Ödön* szolgabíró szorgalmát, tehetségét, munkaképességét megismerni, de mert a választást a törvényhatósági bizottság intézi, határozott ígéretet nem tehet, a mozgalmat azonban amaga részéről rokonszenvvel kíséri s kilátásba helyezte, hogy a választás előtt szűkebb értekezletet hív össze, hogy a többi járások hangulatáról is tájékozást szerezzen, s hogy ezek a járasok is megismerhessék a völgyeségi járásbelieknek hangulatát s okait a *Becht Ödön* mellett való tömörülésnek. Innen az alispárhoz ment a küldöttség, ki hivatkozott azokra a régi kedves emlékekre, a melyek őt a völgyeségi járáshoz fűzik. Hangsúlyozta, hogy korteskedésben állásánál fogva nem vehet részt, de álláspontját nyíltan megmondja, hogy mozgalmukkal rokonszenvez s amennyiben itt elvről van szó, reméli, hogy e mozgalom sikert fog elérni, mert Tolnavármegyében eddig is megkapta az érdem, méltó jutalmát. Reméli, hogy ezután is úgy lesz. — Ezután még jóideig elbeszélgetett a küldöttség egyes tagjaival.

— **Templom gyujtogató.** A csendőrség megállapította, hogy a szakcsi izr. templomot, a mely e hó 2-án teljesen leégett, a 8 éves *Zlatic János* gyujtotta fel, a ki kukoricaszárból szivart csinált s az otthonról elhozott gyufától reá is gyujtott. Az eldobott gyufától borult aztán lángba a felhalmozott kukoricaszár s ez gyujtotta meg az imaházat. A gondatlan szüveget feljelentették.

— **A dombovári villanyvilágítás.** Nem irigységből mondjuk, de igazi örömmel, hogy a kis Dombóvár haladásával sok tekintetben elhagyja Szekszárdot. Ugy van, maradjon el az, a kinek a haladás iránt nincsen érzelme! Egy másik hirben a dombovári öntözésről emlékezünk meg, itt pedig a most készülő villanyvilágításról. Már javában folyik az építés munkája a villamos világítási telepen, mert a szerződés szerint október 1-én meg kell kezdődnie a világításnak. Junius 3-án a községi előljárásságból s a vállalkozóból álló bizottság megállapította a lámpabeosztást, az egyes utcák szerint. A négy ivlámpa a következő helyeken lesz felállítva: Egy a templomtéren, kettő az Andrássy-ut két végén és a negyedik a Jókai-uton. A százötven lángból kilencven csak fél éjjelen át fog világítani, a többi pedig egész éjszakán át. A lámpák az utca egyik oldalán lesznek felállítva, csupán az Esterházy-utcában kerülnek mindkét oldalra. Szóval világosabb lesz Dombóvár, mint Szekszárd.

— **Tűz Dunaföldváron.** Folyó hó 14-én délután 4 órakor Dunaföldváron tűz ütött ki. A tűz Dr. *Hevesy Gyula* tbeli vármegyei főorvos, dunaföldvári lakos házából tört elő s annak istálló épületét pusztította el. Hogy a lakóházat s a szomszédos épületeket a tűz martaléka elől megmenteni sikerült, az egyedül a derék tüzoltóság gyors megjelenésének s

erélyes fellépésének köszönhető. A tűz oka eddig ismeretlen.

— **Selyemgubó beváltás.** A folyó évi selyemgubó beváltások az alsó vidékeken — hol tudvalevőleg melegebb az éghajlat — e hó 7-én kezdődtek meg; míg nálunk Tolnavármegyében e hó 18-án, vasárnap fognak kezdődni; ez ideig még egyetlen kiló gubót sem váltottak be.

— **Garázda férj.** *Bekő Ferencz* szekszárdi lakos, boros állapotban feleségét agyonveréssel és leszurással fenyegette s úgy látszik, hogy előszokott fordulni köztük ez a gyöngéd ígéret, mert a feleség jónak látta a csendőrséghez fordulni; ámde *Bekő* nyomon követte az asszonyt s részeg fejjel a csendőrséghez is beállított. Innen természetesen kitusították. — Ekkor az utcán szidalmazta feleségét és a csendőrséget úgy, hogy egy járőr kénytelen volt a garázda természetü ember lecsendesítésére teljes felszereléssel kirukkolni. Erre aztán *Benkő* megijedt, haza szaladt és bezárkózott a szobába. — Feljelentették.

— **Utcaöntözés.** Ne tessék örülni, nem minálunk, hanem a kis — Dombóvár haladott ennyire, hogy az elmúlt héten megkezdtek az Esterházy-utca öntözését. *Csery István* postafőnök és *Hamulyák Mihály* járási irnok fáradozásainak köszönheti Dombóvár ezen haladást, melynek remélhetőleg a többi utcák lakói is követői lesznek, mert soha üdvösebb dologra nem költötte senki a pénzét.

— **Vitéz csikós.** *Magyarovics József* bátaszéki csikós *Bukros László* és *Korasz Miklós* decsi szállási lakosokat a bátaszéki vásártéren egy kezűgyébe esett bottal úgy elverte, hogy *Bukros* fején és karján 25 nap alatt, — *Korasz* pedig hátán és jobb karján 12 nap alatt gyógyuló ütési sebet kapott.

— **Felvétel a siketnémák intézetébe.** A siketnémák kaposvári, államilag segélyezett intézetének első osztályába a jövő 1905/906 tanévben tizenkét 7—12 éves siketnéma növendéket vesznek fel. A felvétel iránti kérvények junius 20-áig nyújtandók be az intézet igazgatóságához, mely az érdeklődőknek a szükséges felvilágosításokat megadja. Bővebb tájékozás a községi előljárásságból is szerezhető.

— **Népmozgalmi statisztika.** A m. kir. központi statisztikai hivatal kimutatása szerint Szekszárd községben április hó folyamán élve született 31, halva született 1 egyén. Elhaltak helybeliek 28-an, a kórházban 17-en; a természetes szaporodás tehát 3 lélek. A meghaltak között volt 7 éven aluli 12, akik orvosi kezelésben részesültek. Halálokok: gümőkór 15, veleszületett gyengeség 3, szervi szivbaj 2, tüdőgyulladás 3, rosszindulatú alképlet 1, egyéb természetes halálok 19, öngyilkosság 2 esetben.

— **Tolvaj cigányok.** Mult hó 29-én a döbrökői szőlő hegyen *Barta Pál* és özv. *Kiss Györgyné* lakásába, a mikor hazulról távol voltak, *Sárközi Mátyás* és *Goman Anna* kőborcizigányok behatoltak és onnan többféle ruhát és ágyneműt elloptak. A dombóvári csendőrség hosszas kutatás után a lopott tárgyak egy részét náluk megtalálta és a tetteseket a tamási főszolgabíróságnak átadta.

— **A csárdásné jó bora.** *Pécsi Mihályné* sz. *Csankó Ilona* bátai lakosnőhöz szaporán járogatnak a bátai legények. Majd minden éjjel tele van a ház zajos mulatókkal, akik aztán a szomszédokat sem engedik aludni, akkora lármát csapnak. *Huszár István* és *Gujdovics András* szomszédok be is jelentették a csendőröknek, hogy jó lenne a csárdásné házatját megfigyelni. A csendőrség is hasonló tapasztalatokat szerzett, a legényeket csendhárításért, *Csankó Ilonát* pedig, — kit már egy ízben hasonló eset miatt figyelmeztettek — kihágásért feljelentették.

— **Korcsmai verekedés.** *Joó Mihály* faddi lakost *Faddon* a Csehák-féle korcsmában f. hó 11-én este *László Csapó András*, *Csapó György* és *Lizák János* ugyanottani lakos legények régebbi haragból kifolyólag botokkal úgy verték, hogy felgyógyulásához 4 hét szükséges.

— **Verekedő kőmives-segéd.** Dunaföldváron több kőmives-segéd naponként támadást intéz *Eichmüller Alajos* építómester

munkásai ellen azért, mert ezek esti 6 óra helyett esti 7 óráig dolgoznak. A verekedő kőmives-segédnek ellen a községi előljárásság a szükséges lépéseket a járási főszolgabírónál és a kir. járásbírósnál már megtette.

— **Idegenben elhunyt magyar tengerész-katona.** A Tolnavármegyére illetékes hadkiegészítő parancsnokság, megkereste a központi járás főszolgabíróját, hogy *Hegedüs Ede* bátaszéki lakost értesítse, hogy *Kálmán* nevű tengerész katona fia Szmirnában meghalt.

— **Halászati tilalomidő megszűzése.** Majd minden héten rajtacsipnek a csendőrök néhány halászó embert, kik a halászati tilalom időt kijátszva éjnek idején lopva halászgatnak. Így a napokban *Rácz Kálmán*, *Rácz József* és *Kudanik József* műzsi lakosokat a taplói Dunaágnál, *Lépő Ignác*, *Görbe Pál* és *Varga János* bogyiszlói lakosokat a bogyiszlói Dunaágnál tetten érték s a náluk volt halászati eszközöket: horgot, merítő hálót, kifogott halakat elkobozták s az illetokeket feljelentették.

— **Ellopott takaréktári könyv.** *Sági József* decsi szolgaleánytól ezeltől két éve ellopták takaréktári könyvét. Ugy látszik, hogy nem nagyon szorgosan járt utána, mert csak a napokban jött nyomára, hogy az ismeretlen tolvaj a Szekszárdi takarékpénztárból 260 korona 65 fillér megtakarított pénzt is felvette.

— **Állatvásárral egybekötött tehén és üsző díjazás.** A „Tolnamegyei Gazdasági Egyesület” holnap tartja Hőgyészen a nagyállatvásárt, nagy díjazással egybekötve. A díjazáson *Pirkner János* állategészségügyi országos főfelügyelő, miniszteri tanácsos is résztvesz.

— **Anyakönyvvezető helyettes kinevezés.** A belügyminiszter a tolnanémédi anyakönyvi kerületbe a születési és halálozási anyakönyvek vezetésére *Horváth Mihály* tanitót nevezte ki.

— **Kivételes nősülések.** A honvédelmi miniszter *Rauth Ferencz* németkéri és *Illés István* szekszárdi lakosoknak a kivételes nősülést megengedte.

— **Megrugta a ló.** *Pekli Pál* janya pusztai kocsis, az egyik lovának hátulsó kormét mosta; de a rugós természetű lónak ez nem tetszett s úgy arcon rugta ápolóját, hogy veszedelmes sebével kórházba kellett szállítani.

— **A legszebb sport a fényképezés!** A fényképezéshez szükséges gépek és lemezek valamint vegyszerek igen nagy választékban kaphatók: *Árva J. könyv- és papirkereskedésében* Szekszárdon. Ugyanott Gramophonok és phonographok csekély havi részletfizetésre kaphatók. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

— **Daganatot okozó revolver lövés.** *Ullein István* bátaszéki lakos, *Müller József* kövesdi lakost ennek saját udvarában egy forgópisztollyal oldalba lötte. Szerencsére nem történt nagyobb baj, minthogy a 6—7 borda közt egy tyuktojásnyi daganat támadt, ami az orvosi vélemény szerint 12 nap múlva lelohad.

— **Öngyilkosság.** *Eigner Antal* 24 éves dunakömlői lakos lakásán felakasztotta magát és meghalt.

— **Eltemette a part.** *Köteles József* pálfai lakos 1905. június 15-én a határból földet hordott kocsiával s az ásásban a 12 éves *Fehér István* is segédkezett. Mikor *Köteles* a kocsiával a földet elvitte és az ásástól távol volt, *Fehér Istvánra* a part reá szakadt úgy, hogy *Fehér* nyomban meghalt.

— **Marakodó eb.** *Mészáros Antal* szekszárdi lakos házörző kutya *Keserü István* fogházör 5 éves kis fiát megharapta. Bár a kutya nem volt veszett, de mivel már másokat is megharapott, gazdáját a főszolgabíróságnak feljelentették.

— **Fiatal betörők.** *Iffju István* 18 éves és *Nyul György* 17 éves decsi lakos, suhanczok Decsen, e hó 4-én este *Polacsek József* mészáros üzletébe betörték és onnan 20 kor. készpénzt és 2 kilóra való marhahúst vittek el. Junius 11-én *Babics Géza* kereskedésébe az ablakon levő drótsodrony leszaggatása után szintén bemásztak és onnan 2 kor. készpénzt, szalonnát, szivarkákat és dohányt elloptak. Miután nevezettek már többször vol-

tak lopással gyanúsítva, a csendőrség mindkettőt elfogta és a kir. ügyészségnek átadta.

— **Veszélyes szurás.** *Herbst* Ádám grábóczi lakos tehenest, pünkösdi másod napján Szálkán a korezmában *Müller* Jakab úgy megszurkálta, hogy a kórházba kellett szállítani.

— **A virtuskodó fuvaros halála.** *Wick* Péter mórággyi lakos több társával a Duna mellől téglát hordott f. hó 2-án. Bátaszéken egy kissé beborozva társával versenyhajtást rendezett. Wickben azonban felülkerekedett a fuvarosvér és nem akarta engedni, hogy más elkerülje az ő lovait, hanem leugrott és megfogta pajtása előre törekvő lovainak kantárszárát. A lovak azonban megbokrosodtak és maguk alá rántották a merész németet, úgy, hogy a téglával megrakott kocsit keresztül ment rajta. Wick ezen esetnek oda se hederített, hanem mosolyogva felkelt és egyik pajtásának kocsijára ült, de onnan csakhamar leszállt és pedig oly szerencsétlenül, hogy egy második kocsit is keresztül robogott testén. *Wick* Péter belső sérülései folytán néhány percz múlva meghalt.

VIDÉK.

Simontornya is fejlődik.

Dunaföldvár, Paks után, hadd legyen szó a mi Simontornyánkról is.

De mielőtt a mai Simontornyáról szólanék, el nem mulaszthatom, hogy a hajdani Simontornyáról röviden meg ne emlékezzem; mert a mi városunknak meglehetősen szép története is van ám. Régi vára, mely az Árpád-házi királyok korában épült, de a mely most a *Wimpfen* gróf uradalmi eszékhelyének szolgál lakásul, mozgalmas időket látott. E várnak *Simon* alszolgabíró veté meg alapját. Az Árpádok korában a vármegye is itt tartotta gyűléseit. Az Anjouk korában a *Lackfy* család birtokába ment át Simontornya; e család *Karátsonyi* János történetirő, az anjou-kor kiváló ismerője szerint „abban az időben a haza sorsát intéző családok közül tuzás nélkül a legelső volt.” A család egyik legkiválóbb tagja, *Lackfy* István, *Nagy* Lajos király legtöbb háborújában, mint ennek tanácsadója vett részt, a miért is Lajos király avval jutalmazta érdemeit, hogy a második nápolyi hadjárat után, 1350-ben Serra városát, a san severinói grófság felét, itthon pedig Csáktornya, Stridó (most Strigova a Muraközben) és Simontornya várát ajándékozta neki. Ezen *Lackfy* Istvánnak egyik unokája, III. *Lackfy* István, a Simontornyai melléknevet is viselte, de megtagadta a *Lackfyak* jó hírnevét, mert a nápolyi párt-hoz csatlakozott, sőt mikor a királyi udvar kegyét teljesen eljátszotta, 1397—1398-ig *Nápolyi* László ellenkirálynak lett helytartója.

A *Lackfyaktól* a — *Zsigmond* király és a *Hunyadiak* alatt hírneves — *Garay* család birtokába került Simontornya vára, míg aztán a török uralom idején, mint ezen vidék többi várai a török kezébe megy át, honnan csak 1868-ban szabadul föl.

De legmozgalmasabb napjai II. *Rákóczi* Ferencz alkotmányos küzdelmei idején voltak a simontornyai várnak. 1709-ben *Rákóczi* hívei ülték falai között. Ugyanezen év május havában a bécsi hadi tanács azt az utasítást adta *Heisternek*, hogy menjen által a Dunán és működjék *Rákóczi* két lelkes hadvezére, *Eszterházy* Antal és *Béri Balog* Ádám ellen.

Eszterházy Palotái élére ment *Heisternek*, de a tulnyomó erő legyőzte és visszaszorította. E hírrel szemben a Dunántul megvédelemzésére *Vak* Bottyán, a kurucz háboruk ezen leghősibb és — ugyszólván — legendaszerű alakja, vállalkozott. 1709 aug. 10-én Földvárral szemközt a Dunánál tábortba szállott, várván a kedvező alkalmat, hogy a Dunánál átkelhesse. Aug. 13-án levelet irt Simontornyára *Palkovics* Ferencz főhadbiztosnak, hogy érkezendő serege számára élelemről gondoskodják. Míg *Heister* maga *Eszterházy* legyőzése után Simontornya-felé igyekezett, *Schilling* tábornokot Földvárra küldötte, hogy *Bottyán* átkelését megakadályozza. *Fodor* László, a ki *Eszterházy* vereségének hírére zárkózott volt a simon-

tornyai várba, föl akarta *Schillinget* Földvárra jutásában tartóztatni; e végett eléje is került, de csatát vesztett és ő maga is fogásba esett. Így aztán *Heister* már aug. 14-én Simontornya alatt állott és a várat — árulás segélyével — kezébe is kerítette, 1710-ben azonban *Balog* Ádám a várat visszavívta. Mellesleg megemlítem, hogy *Balog* Ádámról keletkezett a ma is ismeretes „Piros bársony süvegem” kezdetű nóta 1709-ben. 1711-ben azonban a *Rákóczi* szabadságharc e kimagasló hőse, *Szekszárd* mellett a császáriak kezébe esett s *Pálffy* János Budán lefejeztette. Emlékét *Szekszárdon* elfogatása helyén egy öreg szilfa őrzi, a melyet báró *August* Imre emléktáblával látott el.

Ilyen mozgalmas napokat látott a *Rákóczi* féle szabadságharc korában a mi régi várunk, azóta azonban megszűnt a történelemben szerepelni és csak az 1848-iki ozorai fegyverletételnél jutott községünknek az a szerep, hogy ide utasították a tolnamegyei felkelő nép, hogy a *Roth* és *Philippovics* horvát seregeinek útját állja.

Ime előre bocsátván községünk rövid történetét, áttérhetek a mai Simontornya ismertetésére.

Hát szó, a mi szó, ilyen szép fekvésű helyiséget keveset látni ezen a vidéken. A szép szőlőhegyekkel körített és a ferenczrendiek kimagasló templomával meg a vár donjonjával díszített község különösen a vonaton közeledő idegennek oly szép távlati képet nyújt, hogy szinte megirigyel bennünket érte. De a dus szőlőhegyekről is igen szép látvány a város közepén elhúzódó szalag, a Sió vize, a mely mint Budapestet a Duna, Simontornyát szintén jobb és balparti részre osztja, s akárcsak a fővárosban, úgy nálunk is a nagyobb forgalom a balparti részen van, pinczeszerre azonban a budai hegyekre — akarom mondani, a jobbparti szőlőhegyekre — járunk át.

Es azt sem állíthatjuk, hogy a mi községünk nem haladna. Ellenkezőleg, különösen a legújabb időben nekiindult fejlődéssel nagyon meglehetünk elégedve. Az egy évvel ezelőtt megkezdett városháza immár készen tekint a Sió vizére és csak a belső munkálatok folynak még serényen, hogy az őszre a községi hivatal beköltözhessek.

A Malom-utczánkkal kezdődő simontornya-pinczehelyi út építése is rég meg van már kezdve; a földmunkával már az őszre készen voltak és hogy a munkát nem folytathatják, annak — úgy mondják — az ex lex az oka. Itt még a télen kicsit a sárban gázolhatunk. Ámde az Igarra vezető törvényhatósági út lassan bár, de mégis elkészült, azon már oly vigan száguldanak a fogatok, mintha nem is emlékeznének az elmúlt évek szenvedéseire. Pedig mi simontornyaiak jobban örültünk volna a Malom utca elkészülésének, mert az igari utat miközülünk leginkább csak a lövész és a tennis egyeslet tagjai használják, a mikor ünnep és vasárnapokon a lövöldébe robagva, olyan port vernek fel, hogy az embernek orrát-száját be kell fogni miatta. Pedig nem mondhatnám ám, hogy az utkaparók nem teszik meg kötelességüket; lehazzák biz ok a port az utról, de mindig akkor, mikor a szél úgy is lefújna, valamint ősszel és télen a sarat is mindig akkor kaparták, mikor úgy is jól le volt tiporva. Különbén szó van arról is hogy a Fő-utat öntözni kellene; hát ez nagyon átvös dolog lesz, és a lövész meg a tennis egyeslet tagjai csak saját érdekükben cselekednének, ha az öntözést meghonosítanák.

Egyébként — mint e soraimból kitűnik — nincs semmi panaszunk a község ellen; de ne is legyen. Né engedjünk, hogy a mi dicső múlt városunk megtagadja jó hírét, hanem igen is azon legyünk, hogy ha már megszűnt községünk történelmi szerepe, legyenek kedvezők és kellemesek földrajzi viszonyai.

Nagyszokoly.

Kossuth-szobor. Nagyszokolyból veszszük a következő sorokat: *Nagyszokoly* község polgárai néhány évvel ezelőtt elhatározták, hogy Kossuth-apánknak a községben

szobrot állítanak. Nyomban ifj. *Junkuncz* Sándor joghallgató a községben házról-házra járva, az emelendő szoborra gyűjtést eszközölt, s nem maradt el olyan ház, a hol adományt ne jegyeztek volna: ki egy tyúkot, ki néhány tojást, ki téglát stb., ki készpénzt. A gyűjtés eredménye, értékelve a természetbeni dolgokat, meghaladja a 300 koronát. Majd később a fiatalság műkedvelői előadást rendeztek a szobor-alap javára, melynek tiszta jövedelme gyümölcsözőleg van elhelyezve. A közel multban megalakult a szobor-bizottság, melynek feladata leszen elsősorban is az ifj. *Junkuncz* Sándor gyűjtő-ívére jegyzett adományok beszédese. *Legutóbb a község képviselőtestülete egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy a községi pénztár 150 koronával járul a szobor-alaphoz, melyet évi 50 korona részletekben folyósítanak.*

A hazafias, szép célra adományokat mi is elfogadunk s rendeltetési helyére juttatjuk.

Paks.

Az apostol. Pakson veszedelmesen terjed a szocializmus, az ülések egymást érik, a félvezetett nép egyre gyártja a népboldogító határozatokat, emelyek képtelennél-képtelenebb kívánságokat ölelnek fel.

Pünkösdi hétfőjén valami *Tóth* Ferencz nevű budapesti apostol beszélt két órán keresztül, erősen tüzelve a hallgatóságot a militarizmus, kapitalizmus és a klericalizmus ellen. A nép, az isten adta nép, melynek naiv lelke mindent befogad, amit egy gunyába bujtattott, jól fizetett apostol hirdet, tesszeleg fogadta a boldogító eszméket, nem is sejtve, hogy mikor a társadalmi gyűlölködés méreg cseppeit szíva magába, embertársai vagyoni romlására törve, napszámos sztrájkba kezdenek menni, a gazdasági károkon kívül, a maguk és családjuk nyomorát, amely ellen panaszkodnak most, mikor dolguk jól megy — idézik elő és a téli inség keserves ébresztő lesz a bódító álomból. A felcsigázott bérek-ből könnyen jövő, könnyen menő fillérek, emelyek egy részét Bpestre küldik (ugy tudjuk hetenként 20 fillér) a mozgalmat szító központnak, sok inségnek lehetnek előidézői a didergő hidegben.

Jó volna, hogy ha a paksi katolikus kör és protestáns ifjusági egyeslet, a melynek tagjai a nép köréből valók, felolvasásokkal és gyűlésezesekkel felvilágosítanak a félvezetetteket, a mig nem késő. Ez elsősorban a társadalmi egyesületeknek a dolga, hisz ez elvadult szocializmus társadalmi forradalmat akar. Szép hatáskör nyílik erre a papoknak is, a szószék fensége az Isten igéjét hirdetőnek szava vissza kell, hogy térítse a még ingadozókat, talán még felébredtetni képes a hit szavával a lelkiismeretet.

De hogy az egyesletek és papok működése eredményes legyen, a közigazgatási hatóságok intézkedésének sem volna szabad elmaradni. Az apostolok izgató szavait nyugodtan végig hallgatni nem szabad.

Mert mig most szömevönás, egy két lecsukással simán el lehetne a dolgot intézni, nem kell-e később fegyveres erőt venni igénybe, mint Somogy három járásában, hol a központi igazgatásokra kiűtött a munkás sztrájk s katonaságot kell a közbiztonság érdekében és a tulkapások ellensúlyozására kiküldeni.

A SZOMSZÉDBÓL.

Pécs vasuti tervei.

A pécsiek haladó városhoz illően, serényen buzognak tervbe vett vasutaiak érdekében. Így a város pénzügyi bizottsága e hó 13-án tartott ülésén foglalt állást az építési tervet, Pécsről kiinduló vasutvonalak mellett.

Majorossy Imre kir. tan., polgármester a bizottság tudomására hozta első sorban, hogy a fölmerült kívánságnak eleget teendő, már most akarná elintéztetni a pécs—dolnjamiholjái és pécs—bátaszéki vasutra meg-szavazandó városi hozzájárulás ügyét, de a

szintén igen fontos pécs—szászvár—szakálhőgyészi vasut engedményesétől vett értesítés szerint ezen vasut trace munkálatait is befejezik e hó 18-ig, amikor ezen tervvel a bizottság külön fog foglalkozni. *Tichy* dr. előadó ismertette a két tervezet mibenlétét és az engedményesekkel történt megállapodásokat, melyek szerint a pécs—dolnji miholjáci vasut hossza 51 km. lesz, az építési költség 4.896.000 korona, vagyis kilométerenkint 96.000 korona és ha a város megszavazza a kért 300.000 koronás hozzájárulást, akkor 5582 koronával segítette a vasutat kilométerenkint. A pénzügyi bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a közgyűlésnek a kért 300.000 korona hozzájárulást javaslatba hozza.

A pécs—bátaszéki vasut engedményesei figyelembe vették a vasuti bizottságban a vonal megrövidítése érdekében elhangzott észrevételeket és most alternatív terveket készítettek. A városnak a vasutvonalon kintjárt megbízottai, *Rauch* János és *Duki* Akhille műszaki tanácsosok jelentéseiből megállapítható, hogy az engedményesek most már megrövidítették a vonalat mintegy 6 kilométerrel, amennyiben Dunaszekesöt és Bart kihagyták a vonalból. Az eredeti 10 milliós költségvetés most módosult, amennyiben a vonal 70 kilométer helyett csak 64—65 km. hosszú lesz. Ezért a tanács a kért 450.000 korona hozzájárulás helyett csak 400.000 korona hozzájárulást hoz javaslatba, annál is inkább, mivel a kilométerenkint 140.000 korona építési költséget a szakértők 110.000 koronára vélték leszállíthatni. A vasutvonal építésének technikai nehézségei igen nagyok, azért oly költséges az építés. *Mutnyánszky* Béla a vonal megrövidítése érdekében Pécsvárad—Bozsok helyett Pécsvárad—Himesházán át szeretné vezetni a vonalat. Az engedményesek, *Fekete* Adolf és *Pallos* Ignác a polgármester felszólítására megadták a szükséges felvilágosítást, hogy ezzel a vonal vagy 10 kilométerrel meghosszabbodnék és ami a vidéket illeti, a most érinteni tervezett vidék nagyobb áldozatokat hozhat a vasutért. *Kindl* József kamarai elnök örömmel üdvözlö, hogy végre már annyira jutottunk a tervvel, hogy ahhoz a hozzájárulási költséget megszavazhatjuk. Pécsnek igen régi és jelentékeny szükséglete valósul meg ezen vasutal, melynek előnyeit a pécsi ipar és kereskedelem élvezni fogja, amiért is az készségesen hozhatja meg a bőven megtérülő áldozatot. A bizottság egyhangulag meg is szavazta a kért 400.000 korona hozzájárulást és hihetőleg ugyanígy tesz majd a közgyűlés is, mely csak kivételesen határozhat ily nagyfontosságú, a város jövőjére nagy kihatással bíró ügyben. A fedezetre nézve a pénzügyi bizottság magáévá tette azon előterjesztést, hogy a hozzájárulási költség pótdadó utján fedeztessék és a megszavazandó, összesen 700 000 korona hozzájárulásra mindössze 5 százalék pótdadó kivetésére lesz szükség, de a polgárság összességére hasznosabb kiadása nem igen volt még a városnak. A pécs—bátaszéki vasut engedményesei motorok járatására is kötelezettséget vállaltak és a motorosok Pécs—Baja között fognak közlekedni.

Vörösmarty-émlék a szigetvári vár falán. Szigetvár város közönsége annak emlékeztetere, hogy Vörösmarty Mihály 1821-ben tanítványaival, a két Perczel-fival megtekintette a Zrinyi-várat, márványtáblát illesztett a vár falába. Az emléktáblát pünkösdi vasárnapján nagy ünnepséggel leplezték le. A város lobogódiszszal várta a vendégeket. Megjelentek többek közt *Zichy* Jenő gróf, mint a Székesfehérvári Vörösmarty-kör elnöke, *Olay* Lajos, a kerület képviselője, *Pete* Márton a Somogy megyei Berzsenyi-Társaság részéről, a csurgói Csokonai Ifjúsági Kör képviselőjében huszonkét diák, *Horváth* József dr. tanár vezetésével. Az ünnepség szentmisével kezdődött. A közönség azután a feldiszített várhoz vonult. A Szózat eléneklése után földink, *Bali* Sándor polgári iskolai tanár szavalt a nagy hatással Vörösmarty *Szigetvár* című költeményét. A leleplező beszédet *Hegyessy* János járási főszolgabíró mondta. Nagyhatású beszéde végén átadta

az emléktáblát a város elöljáróságának, mint a műemlékek őrzőjének és *Andrássy* Sándor grófnak, mint a Zrinyi-vár tulajdonosának. A székesfehérvári Vörösmarty Kör nevében *Zichy* Jenő gróf mondott köszönetet a meghívásért. *Pete* Márton dr. és *Horváth* József dr. mondott még beszédet. A Zrinyi-vár birtokosának nevében *Duchon* Ödön ügyvéd vette át hazafias és lelkesítő beszéd kíséretében az emléktáblát, melyre *Andrássy* Sándor gróf megbízásából koszorút is helyezett. Az ünnep a Himnusz eléneklésével ért véget. Délben százeritékű lakoma volt. Este hangverseny.

A „Közérdek“ névtelenje.

Spectator urtól (most már legalább a nemre nézve tisztában vagyunk, mert asszonyáról tesz alább említést) ismét kaptunk levelet, amelyben újabb érvekkel tör lándzsát a „Simontsits könyvtár“ nyilvánossá tétele érdekében.

Az érdekes levél így hangzik:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Rokonszenves szavaiért, melyekkel előző cikkemet utnak eresztette, fáradozásáért, hogy hiányos kéziratomat kitoldozta, kifoldozta, fogadja őszinte köszönetem. Bizalmát, melyre mint ismeretlen méltatott, hálálhattam volna-e meg méltóbban, mint hogy egy kis murit csaptam uni solo. Szíve, lelke örült volna, ha látja mint ürül pohár pohár után, ha hallja mily lelkesedéssel éltetem Önt és ismeretlen munkatársait és a szent fogadalmat, hogy szakítok a gonosszal, ezentul már sem tollat, sem írót gyilkos szándékból embertársaimra nem emelek.

Csak ez az ünneprontó asszony ne nézne oly rossz szemmel, ha iszom, akár a magam jóvoltáért, akár a „Közérdek“-ért. Nem akarom Önt családi titkaimmal untatni és áttérek a „Nyilvános könyvtár“ ügyére. Nem nyugszom, míg valakinek a nyakába nem sózom, mert nekem ember-emlékezet óta elavult nézeteimmel nem sikerült semmi.

Uraim, kik esetleg képzelik, hogy soraim éle önök ellen van irányítva, legyenek elnézők, ne törjenek kerékbe addig, míg kézre nem kerítenek s hagyják befejezni mondókámat.

Sohasem láttam Casinót, sem casinókártyát, létét azonban egyiknek sem tagadom. Hallom, annak falai közé bű, gond, egyenletlenség be nem fér, adja az ég, hogy gyarapodjanak számban és erőben. Mert az ember nem töprengésre, hanem élni született. De ha a Casino termében sociologiai problémákat akarnak megoldani, ereszszenek be engem is, meg a susztert, a szabót, Marit a szobalányt és Ágneszt a mosónőt, a rend éber őret és a sarki hordárt, szóval mindazokat, kiknek szája tele van panaszszal; rólunk is van ott szó, nézzenek meg bennünket in natura. Párisban a College de france-ban tanszéke van a sociológiának, megcsik biz' ott, hogy a hallgatók között a tábornok ur mellé egy szurtos kezű munkás kerül. A tábornok urat a sok idegen fogalom álomba ringatja s a munkás szorgalmasan jegyzeteket készít.

A közeljövő jelszava: Le a sorompókkal: El kell azoknak tűnni nem csak a társadalmi osztályok, hanem a nemzetek között is.* A gazdasági válság, mely keletről és nyugatról egyaránt fenyeget, megbékít bennünket még halálos ellenségünkkel is.

Amerika a mi fogalmunk szerint a sikkasztók eldorádója, Kína, Japán, India és tudja az ég hány barbár nép a tudomány — a jövő fegyvere — bölcsőjének tekintti; ide küldi ifjait, államférfiit tanulni. Hogy hasznát veszik, mutatja az orosz-japán háború. Az amerikai „honatyá“, ha kerületébe jön, hoz magával — legujabban — nitrogen bacteriumokat, melyek még a sivatagot is termő-

* Ha úgy tetszik érteni, hogy tudomány, művészet, szóval az általános műveltség legyen az összekötő kapocs, akkor helyes, de divatos, kozmopolita jelszavak bennünket meg nem indítanak, mert még mindig az erős nemzeti érzés és öntudat a népek nagyságának fundamentuma; ezek körül jegezesedik a nemzetek nagysága s az országok természetes határát le nem dönthetik jelszavak, mikor sok esetben fegyverek nem tudják ledönteni. A Szerk.

képesse teszik, veteménymagvakat, melyek fáradságos keresztezések által a talaj és éghajlat viszonyaihoz lettek átalakítva. Ez nem mese; ki nem hiszi, olvassa el a Washington állami laboratorium évkönyvét és látni fogja, hány millió érték lesz ezekből évente a senatus tagjai által szétosztva. Nálunk elcsépelet politikai phrázisosok, rossz élecek is megteszik. Amerika függetlenségének előharczosaik könyvtárakat is alapítottak. Franklin szavait idézem: „this will be the best security for maintaining our liberties“ ez t. i. a tudomány — legjobb biztosítóka szabadságunk fentartásának — hozzá fűzhetjük a jólétnek is. Franklin 1731-ben alapította meg Philadelphiában az első nyilvános könyvtárt, sok oly könyv volt közte, melyet mint nyomdász-inas megkoptalt. Így vetették meg Amerika nagyságának alapját. Még ma is milliókat áldoznak egyesek nyilvános könyvtárakra; sőt a pénzsóvár Yankek hazájában akadt város, mely a sokszoros milliomos könyvtárát nem akarta elfogadni, mert „tainted“ magyarul mondva, sok ember véres verejtéke tapadt hozzá. Mi elnézőbbek leszünk, csak tömörülhessünk.

Tisztelt Szerkesztő Ur! Valószínűleg jelen soraim eloszlatták felőlem táplált jó véleményemét s bánja, hogy önként ajtot nyitott egy cut-throat-nak; azért nem merem mondani, a viszontlátásra.

Spectator.

Közöltük a kis cikkekcskét, szerintünk azonban a megalapított könyvtárnak „nyilvános“-sá tétele ezidőszert még nem sokkal vinné elő a társadalom tudomány iránt való általános érdeklődést, mert azt még csak azután kell felkelteni. A vízbe dobott kő után származó gyűrűk is kisebb körből nagyobbodnak, így lesz az itt is. Előbb csak magában a kaszinóban legyen meg az érdeklődés, majd jön utána a többi s idővel csakugyan szükségszerű lesz a könyvtár rendeltetési körének kibővítése.

De mindez ne kedvetlenítse el Spectátor urat, ha van elmondanivalója, szívesen állunk rendelkezésére máskor is. Kérjük azonban, hogy legalább a Szerkesztő előtt tegye le inkognitóját s személyére néve ne adjon fel továbbra is rébuszokat, mint ama bizonyos utazó, ki a vele egy kocsiiban ülő utitársának a következő találós kérdéssel kedveskedett:

Találják ki az urak, mi az?

1-szor: fogason függ,

2-szor: kék,

3-szor: füttyöl.

Valami tiz állomáson törték az utitársak a fejüket, végre megrohanták a rébusz feladóját, ki nevetve fordult hozzájuk: Tehát nem tudják az urak, pedig egyszerű a dolog: — héring.

— Héring? hűledeztek az utasok. De a héring nem függ a fogason?

— De függ, ha felakasztják.

— Meg a héring nem kék?

— De kék, ha megfestik.

— Igaz, de hát akkor miért mondta róla, hogy füttyöl, mikor a héring nem szokott füttyülni?

— Hát tudják mit uraim, azt csak azért tettem hozzá, hogy ne találhassák ki olyan könnyen . . .

Spectator ur is mindég hozzá tesz valamit, hogy kiletét ne találhassuk el olyan könnyen . . .

Muzeum, közintézetek ügyei.

Ajándékok a muzeumnak. Gróf *Széchényi* Sándor Karthágó romjai közt talált s általa megszerzett három különös alaku edényt és egy mécesst; *Waczek* László egy vörös réz fedőt, *Háj* György polg. isk. tanuló egy növénygyűjteményt, *Tomcsányi* Lajos 3 drb. régi kéziratot, *Steig* Flórián egy cserépedényt adományozott a muzeumnak.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Uj Világ (The New World). Az Uj Világ (The New World) című most megindult amerikai lap 4-ik számát vettük. Ezt az izlésesen és nagy csinnal kiállított, tartalmas, kéthetenként megjelenő képes folyó iratot *Solymossy Olivér*, a Délmagyar Telepítési Egyesület elnöke adja ki St. Louisban, szerkeszti pedig *Németh Péter* baranyamegyei származású hazánkfiá, ki idehaza is vérbeli újságíró volt. Így ő alapította a „Salgótarjáni Lapokat”, majd aradi újságíró korában az „Álföld” című szépirodalmi hetilapot, jó hangzású írói nevét azonban inkább az Uránia színházban előadott nagyszerű darabjainak köszönheti. Utóbb az Uránia részéről azt a megbízást nyerte, hogy a St. Louisi kiállításról írjon darabot s a megbízásnak derekasan meg is felelt, de e közben annyira megszerette az ottani életet, hogy ott maradt újságírónak s az említett lapot alapította. Az Uj Világ első képes lapja odaszakadt véreinknek, kizárólag magyarul jelenik meg, de a mi fő, magyarérdekeket is szolgál. Működése nem arra irányul, hogy innen édes csalogató szóval s hitegetéssel új hiveket toborozzon a kivándorlás számára, de hogy odaszakadt véreinket a gyárak lelket ölő, testet emésző rabszolgamunkájától megmentse, vagyis, hogy idehaza folytatott életmódjuk folytatásaképp, a hajlamaiknak jobban megfelelő földmíveléssel foglalkozhassanak. A Telepítési Egyesület ugyanis Missouriban, Ironton amerikai város környékén nagyarányú telepítést folytat, Pilot Knobon már egy egész magyar telep verődött össze, ezért az Uj Világ az általános érdekek mellett a telepítés sikereinek előmozdítására is törekszik s a mint melléklapja is mutatja — farmerek lapja óhajt lenni. A most megjelent szám érdekes közleményein kívül kiemeljük szép tiszta képeit, így többek közt a nagyon szép czimlap színes reprodukcióiban mutat be egy farmer villát a pilotknobi magyar telepen, többi képei pedig a következők: Megy a vonat a magyar telepre, Aratás után, Esős idő a farmer városkában, A toledói szent István róm. kath. templom, Rev. Paulovics Róbert toledói magyar plebániája. Délvidéki képek: Utczai élet, Mexikói gyümölcsárús, Mexikói házalók. St.-louisi képek: A Mississipi hidja, A pályaudvar váróterme, Zenepagoda a Forest parkban, Forest parki halastó, A Chemical Bldg. Viztorony. Irontoni leányok (a köztük levő két magyar leány felismerője jutalmat kap). Juhtenyésztés Missouriban, Tisztjeink a japán orosz háboruban. Végül, hogy a szenzációt is szolgálja, bemutatja a missouri államban nem rég felakasztott Rudolph rablógyilkos arcképét is. A lap szép, tiszta nyomással jelenik meg, dacára az ottani magas munkabér viszonyoknak, Magyarországra szállítva egész évre 10 korona. Nem csak az odaszakadtak, de az itthon maradtak is élvezettel olvashatják, éppen azért melegen ajánlhatjuk az idegenbe vetődött véreink sorsa iránt érdeklődők szíves figyelmébe.

Egyletek és társulatok.

Változás a Paks—Fadd—bogyszlói ármentesítő társulat tisztikarában. A múlt hó 27-én tartott közgyűlésen ifj. *Eötvös Károly* elnök lemondása folytán megüresedett elnöki tisztségre *Szilassy Aladár* budapesti kir. közigazgatási bírósági tanácselnököt, ennek és két elhalt választmányi tagnak helyébe pedig *Kálmán Dezső* bogyszlói jegyzőt, ifj. *Eötvös Károly* dunaszentgyörgyi és *Kalmár József* paksi lakost választották meg.

Választmányi ülés. Az „Egyesült Szekszárd-Tolnamegyei Nőegylet” folyó évi június hó 17-én, délután 5 órakor a róm. kath. ovodában *Sass Istvánné* elnöklésével választmányi ülést tart. Az ülés tárgya: A kerti mulatság jövedelmének elszámolása.

Színlelőadás. A bátaszéki katolikus legényegylet pünkösdi vasárnapján este tánc-

mulatsággal egybekötött színlelőadást rendezett. Színre került két vigjáték: *Egy szerencsétlen flótás* és a *Handwerksbursch*. *Bajomi Vilmos*, ki egyszemélyben igazgató, rendező és sugó volt, valóban sokat fáradozott, míg kezdő tagokkal ily szép eredményt tudott felmutatni. A működők közül különösen *Jäger András József* érdemel dicséretet. Kár hogy az intelligens-osztály nem pártolja eléggé, mert ezek pártolása nagyon buzdítólag hatna az egylet tagjaira.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

Esküdtszéki tárgyalások.

Elítélt apagyilkos. A szekszárdi esküdtbíróóság e hó 13-án dr. *Selcz József* k. t. elnök elnöklete alatt és *Kövessy Ödön*, valamint *Salamon Iván* szavazóbírák részvételével ifj. *Varga Ferenc* elleni bűnügyet tárgyalta, akit a közvádó halált okozott súlyos testisértés miatt vádolt. A jegyzőkönyvet *Vagner Andor* k. törvsz. aljegyző vezette, a vádhatóságot dr. *Kozáczek József* kir. ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. *Steiner Lajos* ügyvéd látta el. Vádolt előadta, hogy a szülői házban zaklatásnak volt kitéve és ott nem volt maradása, mert mostohája id. *Varga Ferencné* őt a még csak 17 esztendőes gyereket folyton üldözte. A mostoha nyáron még csak eltűrte a háznál, mert dolgozott; télen azonban, amidőn nem lehetett dolgoznia, elősdinek nevezte. Ezt a bánásmódot tovább nem tudta tűrni, a szülői házat 1904. év őszén egy hasonló társával elhagyta, majd 1905. évben ismét visszatért, hogy ruháját követelje, botját azonban a reá kint várakozó társánál hagyta.

A ruhát azonban nem adták ki, sőt kijött a mostohája és a kint levő társát el kezdte szidni, amiért vádoltat hazulról elcsalta s ezt fülénél fogva cibálta. Erre a vádolt a mostohát úgy fejbe vágta, hogy az eszméletlenül összeesett és 20 nap alatt gyógyult testisértést szenvedett.

Kijött erre az édes apa is és látva mi történt, vádolt társát arezul verte, sőt vádoltat is megütötte, mire atyját úgy fejbe vágta, hogy az, annak következtében meghalt.

A közvádó úgy az asszony, mint a férje ellen elkövetett súlyos, illetve halált okozott súlyos testisértés elkövetését vádolt terhére bizonyítva találta; ezzel szemben a védő a jogos önvédelemre hivatkozott. Az esküdtek a halált okozott súlyos testisértést megállapító kérdésre *igennel*, míg az asszony sérelmére elkövetett súlyos testi sértést megállapító kérdésre *nemmel* feleltek, ehhez képest a törvényszék az apa sérelmére elkövetett halált okozott súlyos testisértés vétségében vádoltat bűnösnek mondotta ki és ezért 4 évi fegyházra ítélte, a vizsgálati fogásból 2 hónapot beszámítván. A mostoha sérelmére elkövetett vétség vádjá és következményeinek a terhe alól ellenben vádoltat felmentette.

Az ítélet jogerős.

Gyilkos szocialista. Szomorúan végződött az az összeszólalkozás, amely a Bölcsházán az 1902. év május hó 25-én megtartott bucsu alkalmával a Dálnok féle koresmában mulatozó négy *Dér* fiu és *Mihálkó János* között történt.

Dér János ugyanis *Mihálkót* mivel őt szocialistának tartotta s az aratók közé felírni nem akarta. Azért amikor *Mérges József* fel, a négy *Dér* haza felé tartott *Mihálkó* és társai őket megtámadták és olyan parázsverekedés keletkezett, hogy *Dér Mihály* holtan rogyott össze.

Már az első ízben megtartott esküdtszéki tárgyaláson is voltak tanuk, kik határozottan vallották, hogy hátulról orozva szurta le valamiféle eszközzel *Mihálkó Dér Mihályt*, de kétségtelenül ez még sem volt megállapítható, miért az esküdtek felmentő verdiktje alapján a törvszék őt felmentette.

A jogerősé vált ítélet ellen újra felvett kért a kir. ügyészség azon alapon, hogy bizonyítva van, hogy a négy *Dér*, *Mérges József*, *Varjás István* és *Mihálkó János* vettek

részt a verekezésben, tehát mint részesek ezek mind helyzetesenek vád alá.

Igy került a törvényszék elé ezen ügy másodszer a hol a többi 5 vádoltat felmentették, míg *Mihálkó Jánost* 2 évi börtönre és 1000 korona pénzbüntetésre ítélték.

Felebbezés folytán a kir. táblához került ez ügy, ahol az ítélet felmentő része helybenhagyatott, míg *Mihálkó János* ügyében azon felfogásban volt a kir. ítéltő tábla, hogy felette most is az esküdtbíróóság illetékes ítélni.

Igy került ez ügy harmadszer elő és e hó 14-én dr. *Selcz József* k. t. elnök elnöklete alatt, *Ágoston István* kir. táblai bírósági és dr. *Szonnewend Frigyes* ktbíró részvételével tárgyalatott. A jknyvet dr. *Végh Ferenc* vezette, a vádat *Beke Ferenc* kir. alügyész adta elő, a védelmet dr. *Spányi Leó* látta el.

A tanuk ugyanazon vallomása alapján közvádó a bűnösségre igen feleletet, a védő ellenben „nem” feleletet kért az esküdtektől. Az esküdtek marasztaló verdiktje alapján a törvényszék a vádoltat 2 évi börtönre és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen a közvádó, védő és vádolt semmiségi panaszt jelentettek be.

Az ozorai szenatolvajok. Két napon keresztül, e hó 15-én és 16-án tárgyalta az esküdtbíróóság *Farkas János*, *Imre István* és *Imre Miklós* bűnügyét, akiket a közvádó rablás és halált okozott súlyos testi sértés büntetével vádolt. A tárgyaláson ismét dr. *Selcz József* kir. törvényszéki elnök elnökölt. Szavazóbírák *Kövessy Ödön* és *Salamon Iván* kir. törvszéki bírák voltak. A jegyzőkönyvet ifj. *Boda Vilmos* kir. törvszéki jegyző vezette. A vádhatóságot *Beke Ferenc* kir. alügyész, az elhalt *Miszlai János* hozzátartozóit dr. *Pirnitzer Béla* ügyvéd képviselte. I-ső rendű vádoltat dr. *Horváth Jenő*, II-od rendű vádoltat dr. *Mayer Gyula* és III-ad rendű vádoltat dr. *Müller Ferenc* ügyvédek védtek.

A vád alapját az képezte, hogy a vádoltak *Gyerei Richárd* ozorai bérletén szenát loptak, de egyszer, a mikor a zsákmánnyal haza akartak menni, *Miszlai János* őket tetten érte.

A vádoltak azonban ellentállottak, sőt az első és másod rendű vádolt ügy ütötték fejbe a mezőört, hogy az, ennek következtében meghalt. Ők azonban úgy adták elő a dolgot, hogy a mezőör reájuk lőtt és azért ütötte meg első rendű vádolt a nála levő vasvillával az elhaltat, de azt is hozzátette s társai is állították, hogy *Imre Istvánnal*, másodrendű vádoltnál is volt fokos. De ez ezt tagadta.

A III-ad rendű vádoltal szemben csak az derült ki, hogy ő is részt vett a széna lopásban.

A bizonyítás még az első napon befejeződött; az indítványozott kérdések nagy számánál fogva azonban csak másnap d. e. 10 órakor olvasta fel az elnök az öt ívre terjedő kérdéseket.

A közvádó a rablás és halált okozott súlyos testisértés büntetést kérte megállapítani. Dr. *Horváth Jenő* és dr. *Mayer Gyula* ezzel szemben a lopásban való bűnösségben, míg dr. *Müller Ferenc* ügyvéd a mezőrendőri kihágást megállapító kérdésekre kérték az esküdtek igen feleletét.

Dr. *Pirnitzer Béla* kártérítést nem, csak a felmerült kiadásoknak megtérítését kérte.

Több órai tanácskozás után *Perczel József*, mint főnök kihirdette az esküdtek verdiktjét, amely I. és II-od r. vádoltat csak a lopás büntetében mondja ki bűnösnek és abban, hogy az elhaltak elméje az általuk okozott ütések következtében háborodott meg. Ezenkívül az esküdtek mindhárom vádoltat vétkesnek mondták ki a mezőrendőri kihágásban.

A kir. törvényszék ezen verdikt alapján I. és II-od rendű vádoltakat a btkv. 305-ban meghatározott súlyos testisértés és a lopás büntetében, mind három vádoltat pedig a mezőrendőri kihágásban bűnösöknek kimondhatta és ezért I. és II-od rendű vádoltakat három évi börtönre, mind a hármat 50 korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen a közvádó semmiségi panaszt jelentett be.

TANÜGYI HIREK.

Tűzoltói szaktanfolyam tanítók részére.

A „Magyar Országos Tűzoltó Szövetség“ folyó évi július 3-ától 22-éig Budapesten tűzoltói szaktanfolyamot tart.

Tekintve az ügynek nemzetgazdasági és humanitárius szempontból való egyaránt nagy horderejű fontosságát, felhívom tanterületem tanítóit, hogy ezen szaktanfolyamon minél számosabban résztvevni sziveskedjenek.

Jelentkezni e hó 17-ig lehet a „Magyar Országos Tűzoltó Szövetség“ elnökségénél Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos utca 8 szám alatt.

Szekszárd, 1905. VI. hó 14.

Tihanyi Domokos,
kir. tanfelügyelő.

A szekszárdi községi iskolaszék ülése.

A szekszárdi községi iskolaszék e hó 10-én Boda Vilmos elnöklésével ülést tartott. Krammer János polg. iskolai igazgató és Kovácsné Nagy Lujza a leányiskola igazgatója bemutatottak a vizsgarendet s a tantestület javaslatát az ösztöndíjak odaítélésére vonatkozólag. Az iskolaszék a két iskolának 100—100 koronát folyósított jutalomdíjakra. A számadások megvizsgálására dr. Pirnitzer Béla és Holub Iános iskolaszéki tagokat küldték ki. Az iskolaszék legfontosabb határozata a polgári új leányiskola és a polgári fiúiskola tornacsarnoka felépítésének kimondása volt. Az új leányiskola felépítését már évek óta sürgeti nemcsak Kovácsné Nagy Lujza, az intézet érdemes igazgatója, de a tanfelügyelő mellett a közönség is, mert az egészségtelen szűk utcában elhelyezett iskola már csak pedagógiai szempontból is — lévén a polgári fiúiskolával kapcsolatos — sem vált Szekszárd városának valami nagy dicsőségére. Utoljára már beleszólt a dologba a köz-igazgatási-bizottság is s leirata aztán végleg megelégedte a kérdést úgy, hogy az iskolaszék kimondta az építést s Boda Vilmos elnöklésével dr. Hirling Ádám jegyzőt, Nagy György Hangonyi bírót, Szondy Istvánt, Kovácsné Nagy Lujza leányiskolai és Krammer János polgári fiúiskolai igazgatót az építési munkálatok előkészítésére már ki is küldte. A leányiskola céljaira, mivel alkalmasabb hely nincs, valószínűleg a Szekszárdi takarékpénztár tulajdonát képező *Albanich*-féle házat veszik meg s mivel Antal Ferenc az építési alap egy részét elikkasztotta s azóta még csak 22 ezer koronára jött össze a tandíjakból, előreláthatólag törlesztéses kölcsönt vesznek fel s ezt az évi tandíjból fogják törleszteni.

GAZDASÁG.

A vetés állapota.

A földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítóktól beérkezett jelentések alapján most adta ki első értesítését a vetés állapotáról. A jelentés szerint a vetés állapota meglehetősen kedvező. Nincs ugyan ok vérmes reményekre, de a tavalyi rossz termés után a gazdaközönséget valószínűleg kárpótolni fogja az idei eredmény. Megközelítő becslés szerint öt millió métermázsával több buza, s egy millió métermázsával több rozs remélhető. A zabnál árpánál szintén emelkedés tapasztalható, a repce és a kukorica közepes termést ígér. Kiváló jónak mutatkozik az idei bortermés, a gyümölcs-termés azonban országszerte hiányos.

Meglehetősen haladás és egészséges fejlődés mutatkozik a takarmány körül is, kivéve az ország azon részeit, a hol nem volt eső. A fűkaszás már javában folyik, mert az időjárás főleg a szénagyűjtésnek és betakarításnak kedvez.

A gyümölcsfákat sok helyütt megkárosította a cserebogár és a hernyó, ezt megelőzőleg pedig a tavaszi fagy, s a szőlőt a múlt évi szárazság és az idei tavaszi hideg idő.

Az őszi buzavetés elég szép. A buza szára is, kalásza is meglehetősen. A virágzás

jól halad, a szemképződés remélhetőleg szintén kedvező lesz. A tavaszi buzavetés nagyobbára jól fejlődik. Az őszi rozs fejlődése szintén kielégítő, a szalma szép hosszú, a kalász egészséges és nagy.

Az őszi répa nem mindenütt kifogástalan, a tavaszi répa jól fejlődik, de sok helyen gaz és féreg károsítja, néhol az üszög, itt-ott a rozsda is föllépett.

A zab legtöbb helyen kifogástalan, néhol azonban nagyon ellepte a vadrepce.

A kukorica az országban csaknem mindenütt jól kelt és jól gyarapodik. Kapálása a legtöbb helyen be van fejezve, néhol azonban megkésték vele.

A krumpli jól fejlődik, több helyen virágozik, első kapálását bevégezték, második kapálása és töltögetése most folyik.

A kerti vetemények az eső után jól fejlődtek, de több helyen az előző szárazság következtében, vagy az esőzéstől előidézett nagy gyomosodás miatt némileg visszamaradtak és új erőt kívánnak. Helyenkint a hangya és a pajor sok kárt okoz.

A bab és egyéb hüvelyes-féle kielégítően áll, de többfelé ismét esőt igényel. A kapálás és gyomlálás részint még folyik, részint bevégezték. A bab virágozni kezd, a borsó jól hüvelyesedik. A káposzta palánták általában jól megeregedtek, de a hangya és a földi bolha sok helyen nagyobb károkat okozott.

A len és a kender jól gyarapodik. A cukor- és takarmányrépa fejlődése kielégítő. A dohány-palántákat általában mindenütt jó sikerrel ültetik.

A legelő mindenütt elegendő táplálékot ad a jószágoknak, de újabb eső volna kívánatos.

A szőlészeti és borászati felügyelőséghez az ország minden részéből kedvező jelentések érkeznek a szőlő állapotáról. Az utófagy és a jégverés helyenkint megkárosította ugyan a szőlőpalántát, néhol a féreg is pusztította, általában azonban jó termés várható. Különösen a szőlő minősége ígérkezik rendkívüli jónak.

Díjazással egybekötött állatszemplék.

A „Tolnamegyei Gazdasági Egyesület“ az évenként Hőgyészen tartani szokott állatvásárral egybekötött nagy állatdíjazást megelőzőleg a járásek székhelyén díjazással egybekötött állatszempléket szokott tartani. A folyó évben ezen állatszempléket e hó 4-én tartotta meg Szekszárdon, Dunaföldváron, Tamásiban és Dombóváron — az ötödik székhely Hőgyész — hol a nagydíjazás lesz. Az állatszemplék eredménye a következő:

Szekszárdon a tehene után I. díjat nyert Klein Keresztély Mőzs 40 kor., II. díjat Merkl József és Wágner János Mőzs 30—30 K, III. díjat Ferner Jeromos Mőzs és Frei János Takler Szekszárd 10—10 K. Üszökért I. díjat nyert Pukk Ferenc Szekszárd 40 K, II. díjat Mekl Antal és Klein Antal Mőzs 30—30 K, III. díjat Szeleky György, Klein Márton és Mekl Ádám Mőzs 10—10 K.

Dombóváron a díjazás eredménye a következő lett: Az első díjat a bíráló-bizottság nem adta ki. A tehének díjazásánál a II. díjat nyerte Farkas József dombóvári lakos 5 éves tehenével, a III. díjat Farkas Ferenc és Horváth Vendel nyerték el. Az üszökdíjazásnál a II. díjat Májér György kocsolai lakos 2 és fél éves üszöjével, a harmadik üszökdíjat Buda István, Barkóczy János dombóvári és Szijártó János szakcsi lakosok nyerték el.

A Tamásiban tartott díjazás eredménye a következő: Tehenekért I. díjat nyert Varga Imre nagyszokolyi lakos, II. díjat H. Német István tamási lakos és Varga Manó paárii lakos, III. díjat Steiner József paárii és Krausz Henrik tamási lakos. Üszökért az I. díjat Kelemen József gyulaji lakos, II. díjat Kis János tengődi és Rauh Mátyás paárii lakosok, a III. díjat Kreiner János nagykönyii, H. Németh István tamási lakosok nyerték el. Itt oklevelet nyert 2 darab szép üszöért Huber Lajos pusztacsehi kasznár. A szemléken díjazott állatokat a tulajdonosok kötelesek Hőgyészre felhajtani; a szemléken nyert díjakat is ott osztják ki.

Szerkesztői üzenetek.

L. V. Bizony azok a versek nem voltak olyan sikerültek, mint az előbbiek.

N. N. Dunaföldvár. Érthetetlen tévedés. A hiányt pótoltuk. Hálás köszönet.

M. I. Bátor. A fenti üzenet Önnek is szól.

NYILTTÉR.*

Figyelmeztetés!

Bátorodom t. vevőim és a n. é. közönség figyelmét azon körülményre felhívni, hogy csak azon sörök az „Első Magyar Részvény Sörfőzde“ kőbányai gyárából valók, melyek a címkén és dugacson a fenti címmel vannak ellátva.

Más, a verseny által, de a gyár megnevezése nélkül, olcsón ajánlott sör alsóbbrendű pécsi gyártmány.

Tisztelettel:

Friedman Béla,

az Első Magyar Részvény Sörfőzde raktárosa.

* E rovatban közlöttékért felelősséget nem vállal a Szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Értesítés.

Alulírott tisztelettel értesítem a helybeli és vidéki vevőközönséget, hogy az üzletemben raktáron levő fűszer, déligyümölcs, tea, rum, likör, cognac, anyag, festék, valamint mindennemű rövid- és vegyesárut üzlet áthelyezés miatt a mai naptól kezdve jutányos áron adom.

Különösen felhívom a vevőközönség figyelmét

kávéimra,

melyeket jó minőségüknel fogva teljes bizalommal ajánlhatom.

Fontos megjegyezni való!

Minden egyes vevő, aki 20 korona értékű árut vásárol, teljesen ingyen kapja művészi kivitelei arcképét saját fényképe után.

Tisztelettel

Koszu József Szekszárd

Széchenyi-u. 169. 2—5

Értesítés.

Van szerencsém a hölgyvilág szives tudomására hozni, hogy Szekszárdon Kossuth Lajos-utca 1031. szám alatt a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

plissirozó (redőző)

intézetet alapítottam.

Plissirozásra vagyis redőzésre elfogadok a legvastagabb kelmétől a legkényesebb selyemig, s azt kifogástalanul készítem el.

Kérem a n. é. hölgyközönség szives megrendelését, előre is ígérem annak pontos és lelkiismeretes elintézését.

Magamat a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel

Haudinger Gyuláné.

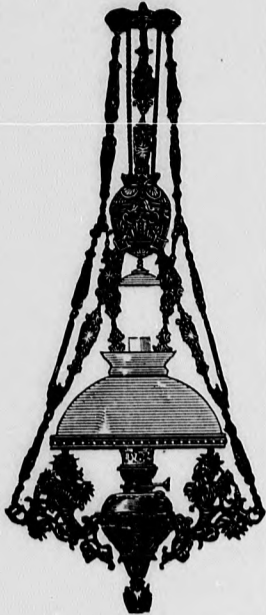
Zöldjótáshoz való elsőrendű gummiszalag kilója 22 kor.

Zöldjótáshoz való elsőrendű gummiszalag kilója 22 kor.

FUSZ FERENCZ

üveg- és porcellán kereskedő

SZEKSZÁRD (Br. Augusz-ház.)

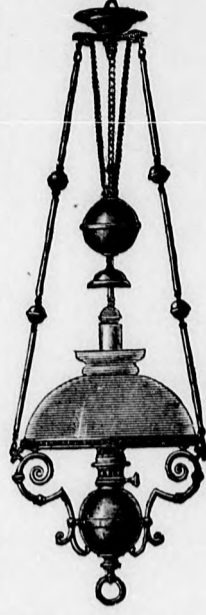

Nagy választék mindennemű készletekben: étkező-, kávé-, teás-, fekete kávé-, asztali üveg- és mosdókészletekben, valamint kép-, tükör-, függő- és asztali lámpákban.

Látszerészeti cikkek nagy raktára.

Épületfűvezések és képereteszék olesón készíttetnek.

20 korona vásárlás után egy életnagyságu arckép ingyen!

Hirdetések

jutányos áron vétetnek föl lapunk kiadóhivatalában.

Gyors, pontos, olcsó és ízletes kiszolgálás

BÁTER JÁNOS cégénél

NAGY PAPIRRAKTÁR
ÚJ BETŰK

LEGJÓBB SZERKEZETŰ GÉPEK és az árszabásbani szoliditás biztosíthatják a tisztelt megrendelőket, hogy a felmerülő és legmesszebb terjedő igényeik is teljes kielégítést nyernek.

Bachschtz Károly áruháza

Szekszárd, Széchenyi-utca Mayer-ház.

9-20

Tisztelettel értesitem Szekszárd és vidéke közönségét, hogy a raktárra érkezett új cikkek mesés olcsó áron lesznek elárúsítva.

Grenadin batiszt mosó női blouse 1.50 frt. — Selyem luszter alsó jouponok minden színben 3.— frt. — Selyem pamutból kötött gyermekfuszokni, legjobb mosó, 22 kr.-tól. — Selyem pamutból kötött női harisnyák, legjobb mosó, 45 kr.-tól. — Flor és fildeko női harisnyák, koczkás, petyes, csikos és sima, jó mosó, 60 kr.-tól.

Legdivatosabb és legújabb női napernyők óriási választéka.

Valódi szepesi, rumburgi és batiszt vásznak 4 frt.-tól. — Valódi rumburgi czérna kanavásznak, szintartók, 4.50 frt.-tól. — Óriási választék mosó kretonok és selyem batisztokból, 22 kr.-tól. — Férfi és női divatkelmék bámulatos olcsó áron, 120 cm. széles, 49 kr.

Nyakkendők! Havalye 29 kr. Selyem regatta 37 kr. **Nyakkendők!** Selyem magánköttő 50 kr.

Szines férfi kézelők, franczia karton, párja 16 kr.

Egyedüli főraktár: Utazó bőröndök, kézi kofferek és koupe kosarakban. — Állandó nagy raktár gyermekjátékban és gyermekkocsiban.

Valódi I Singer-varrógépek 10 évi jótállással 23 frt. Valódi I Specialista férfi és női sérv- és haskötők és minden néven nevezendő különlegességekben. — Férfi, női és gyermekcipők gyári raktára.

A tisztelt vevőközönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Bachschtz Károly.